

แผนการใช้ที่ดินตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

บทที่ 1 บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 (1) ได้กำหนดให้มีการ “วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบล จำนวน 7,225 ตำบล ให้แล้วเสร็จ ภายในปี 2565 ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนปฏิรูปประเทศ ดังกล่าวข้างต้น จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท มีผลตอบสนองสูงสุดต่อหน่วย เนื้อที่และเป็นไปอย่างยั่งยืน

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.3.1 ระยะเวลา 1 กันยายน 2562 - 30 กันยายน 2562

1.3.2 สถานที่ ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการ กำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

(1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพ การใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

(2) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจ ที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้ รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ

(3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.4.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับ ฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.4.3 ประเมินคุณภาพที่ดิน

1.4.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดินรายแปลงจากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

1.4.5 สํารวจข้อมูลทั้ง ภายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

1.4.6 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

1.4.7 รับฟังความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน

1.4.8 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

1.4.9 นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

(1) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณ หรือองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบประมาณลี้ยงพันธุ์พืชคลุมดิน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น เป็นต้น

(2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่างๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

(3) กิจกรรมของส่วนราชการต่างๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อบาดาล เป็นต้น

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ที่ดิน (Land)

“ที่ดิน” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“ที่ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, 1974)

“ที่ดิน” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนพื้นผิวของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้หมายถึงดินเพียงอย่างเดียว แต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิสัณฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำขั้นบันไดและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)

1.5.2 ดิน (Soil)

“ดิน” หมายความรวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551)

“ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง เทหวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่คำนวณการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วย แร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขบวนการกำเนิดดินที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO 1974: 39-40)

“ดิน” อินทรีย์วัตถุและอนินทรีย์วัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก เป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัตถุต้นกำเนิดและระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกัน เนื่องจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมีชีวภาพ และสัณฐานวิทยา (คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา, 2551: 128)

1.5.3 การใช้ที่ดิน

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, 1993)

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

“การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

“การวางแผนการใช้ที่ดิน” หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางของการลงทุน แนวทางการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่างๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB, 2012)

1.5.5 “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

1.5.6 “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5.7 “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปปรากฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

1.5.8 “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกัน รักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของ ดิน และการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ ที่ดินในการเกษตรกรรม

1.6 คำสำคัญ

“ดินดี น้ำสมบูรณ์”

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท โดยตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ห่างจาก อำเภอหันคา ๒๐ กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ ๑๒๐.๘๑ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๗๕,๕๐๙ ไร่และมีพื้นที่ติดกับตำบลต่างๆ ดังนี้ มีอาณาเขตติดต่อดังรูปที่ 2-1

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลหนองน้อย อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท และตำบลหนองบ่มกล้วย อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลหันคา และตำบลเด่นใหญ่ อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลหนองแขง และตำบลเด่นใหญ่ อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลเนินขาม และตำบลกะบกเตี้ย อำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท

ตำบลไพรนกยูงมีประชากรทั้งสิ้น 5,155 คน เป็นชาย 2,586 คน และเป็นหญิง 2,559 คน จำนวนครัวเรือน 1,687 ครัวเรือน ความหนาแน่นเฉลี่ย 43 คน/ตารางกิโลเมตร (สำนักทะเบียนอำเภอหันคา, 2559)

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 13 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านบ่อพระ

หมู่ที่ 8 บ้านบ่อมะกอก

หมู่ที่ 2 บ้านหนองตระกอง

หมู่ที่ 9 บ้านเขาไพร

หมู่ที่ 3 บ้านหนองหอย

หมู่ที่ 10 บ้านตุลกรัง

หมู่ที่ 4 บ้านหนองอ้ายสาม

หมู่ที่ 11 บ้านหนองกง

หมู่ที่ 5 บ้านไพรนกยูง

หมู่ที่ 12 บ้านหนองมณฑล

หมู่ที่ 6 บ้านหนองนกเขา

หมู่ที่ 13 บ้านวังเดือนห้า

หมู่ที่ 7 บ้านรางจิก

(องค์การบริหารส่วนตำบลไพรนกยูง, 2564)

2.3 ประวัติและเอกลักษณ์

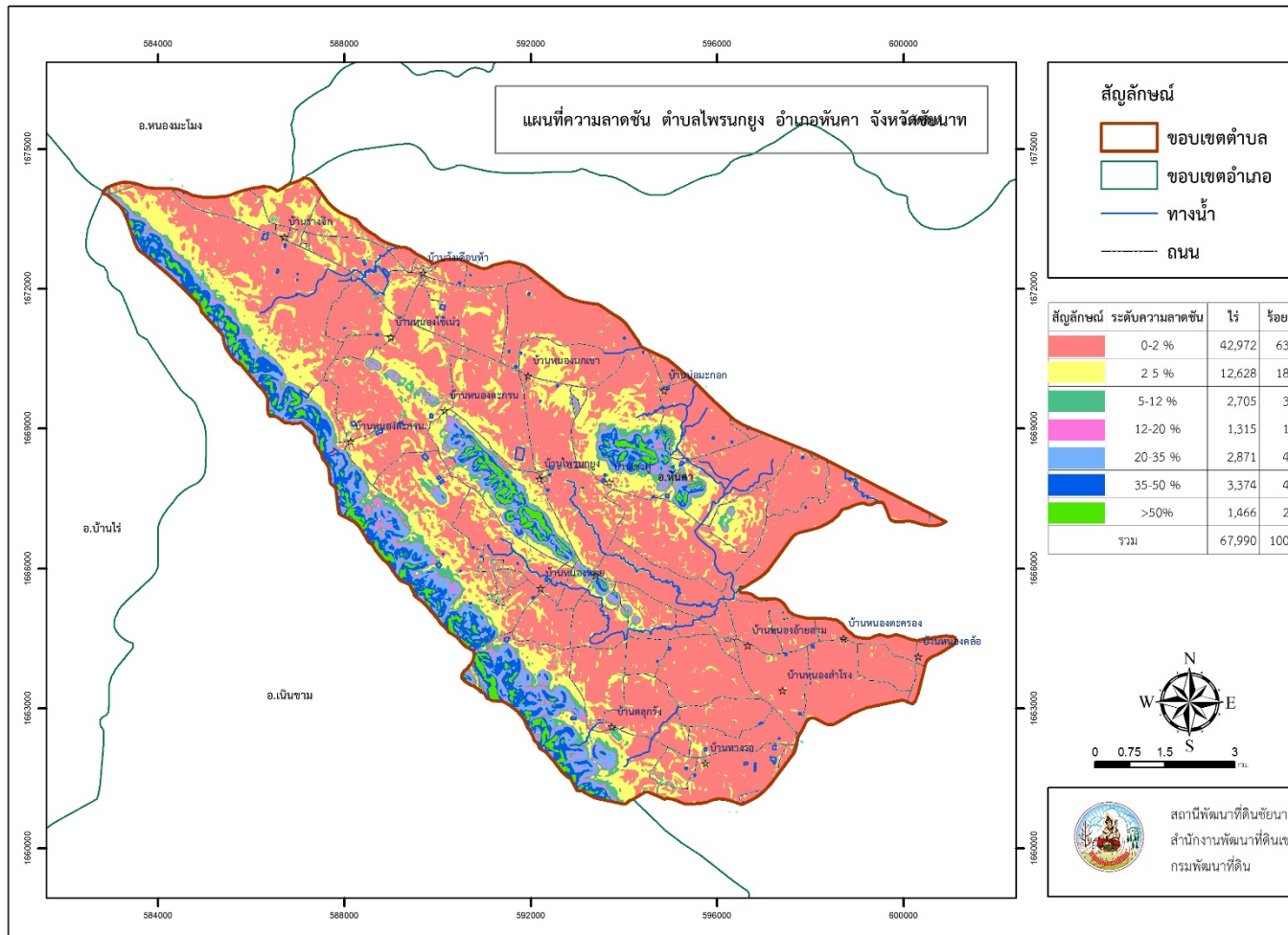
-

2.4 สภาพภูมิประเทศ

-

แผนการใช้ที่ดินตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

รูปที่ 2-2 ความลาดชัน ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

2.5 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศจังหวัดชัยนาท มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 สภาพอากาศทั่วไป

ลักษณะอากาศของจังหวัดชัยนาท ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของลมมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูหนาว ทำให้จังหวัดชัยนาทมีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป กับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน ทำให้จังหวัดชัยนาทมีฝนตกทั่วไป

2.5.2 ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดชัยนาท พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนเมษายน ช่วงนี้เป็นช่วงระหว่างลมมรสุม จึงมีลมมรสุมจากทิศใต้และตะวันออกเฉียงใต้เข้าปกคลุม มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยเฉพาะในเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นระยะที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นลมร้อนและชื้นพัดจากมหาสมุทรอินเดียผ่านอ่าวไทย ทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดเอาความแห้งแล้งและหนาวเย็นจากประเทศจีน อากาศโดยทั่วไปจะหนาวเย็นและแห้งแล้ง

2.5.3 อุณหภูมิ

เนื่องจากจังหวัดชัยนาทอยู่ทางที่ราบลุ่มภาคกลาง อุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 28 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.7 องศาเซลเซียส โดยมีอากาศร้อนที่สุดในเดือนเมษายน ส่วนในฤดูหนาวมีอากาศหนาวเย็น อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.8 องศาเซลเซียส

2.5.4 ฝน

บริเวณจังหวัดชัยนาทมีปริมาณฝนเฉลี่ย 1,005.0 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 98 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด คือ เดือนกันยายน มีปริมาณฝนเฉลี่ย 227.3 มิลลิเมตร และฝนตกประมาณ 17 วัน จากเส้นชั้นน้ำฝน พบว่า ตำบลเนินขามมีฝนอยู่ในช่วง 1,150-1,300 มิลลิเมตร (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2562)

2.5.5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2532-2562) ณ สถานีตรวจอากาศชัยนาทได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคาย

ระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมมูลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่เดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน ในช่วงนี้อาจช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ ซึ่งเป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการคายระเหยและการคายน้ำของพืชจากผิวดิน ซึ่งจะเริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคมถึงต้นเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจจะเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ จะเริ่มตั้งแต่ต้นเดือนธันวาคมถึงปลายเดือนมีนาคม

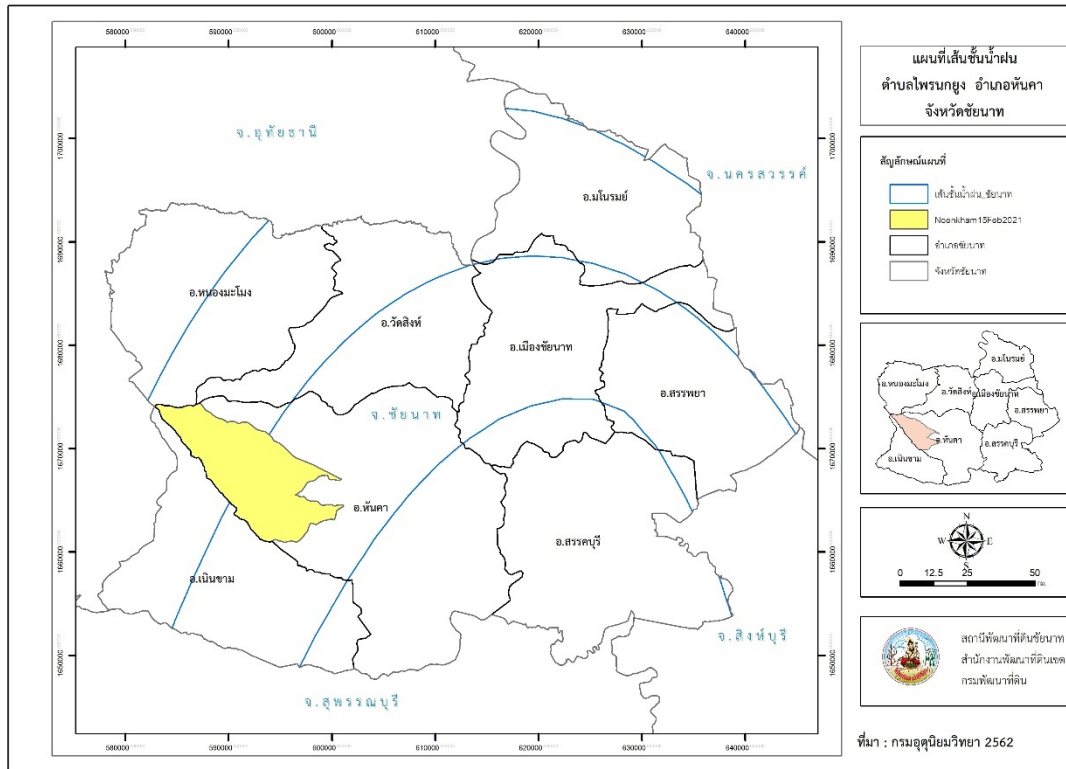
(ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-4 ถึง รูปที่ 2-5)

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีอุตุนิยมวิทยา จังหวัดชัยนาท ปี 2562

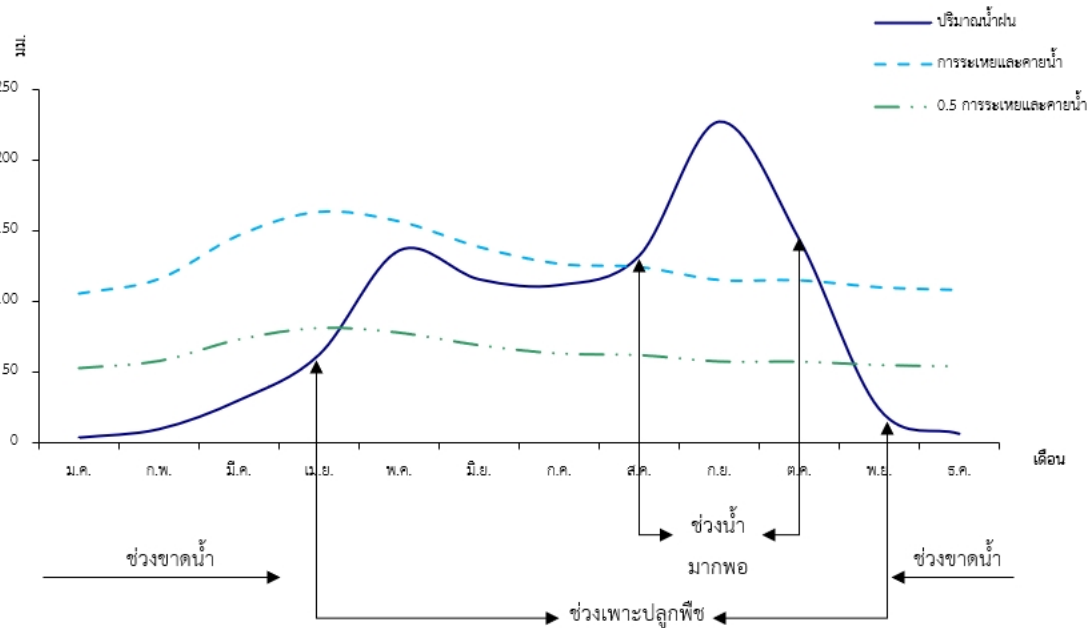
เดือน	อุณหภูมิ ต่ำสุด (°C)	อุณหภูมิ สูงสุด (°C)	อุณหภูมิ เฉลี่ย (°C)	ความชื้น สัมพัทธ์ (%)	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวนวัน ฝนตก (วัน)	ปริมาณ ฝนใช้การ* (มม.)	การระเหย และการคายน้ำ อ้างอิง* (มม.)
ม.ค.	20.4	31.6	25.2	71.0	3.9	1.0	3.9	106.0
ก.พ.	22.4	33.5	27.1	72.0	9.9	1.3	9.7	116.2
มี.ค.	24.3	35.4	28.9	71.0	30.4	3.0	28.9	146.9
เม.ย.	25.6	36.9	30.3	69.0	62.5	4.1	56.3	163.2
พ.ค.	25.9	35.7	29.9	74.0	136.2	12.3	106.5	156.6
มิ.ย.	25.7	34.4	29.2	76.0	115.8	12.6	94.3	138.6
ก.ค.	25.2	33.5	28.5	78.0	111.8	14.7	91.8	126.8
ส.ค.	25.1	33.4	28.3	79.0	132.4	16.3	104.4	124.6
ก.ย.	23.2	33.2	28.2	81.0	227.3	17.1	144.6	115.5
ต.ค.	23.1	32.9	28.1	80.0	144.1	12.2	110.9	115.3
พ.ย.	23.3	32.7	27.3	73.0	24.1	2.9	23.2	110.4
ธ.ค.	20.8	31.6	25.5	70.0	6.6	1.1	6.5	108.5
รวม	-	-	-	-	1,005.0	98.6	781.0	1,528.6
เฉลี่ย	23.8	33.7	28.0	74.5	-	-	-	-

หมายเหตุ: * จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2562)

รูปที่ 2-4 เส้นชั้นน้ำฝน ตำบลไพรนกยูง จังหวัดชัยนาท

รูปที่ 2-5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดชัยนาท

2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561) ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,658	5.37
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	2,770	4.11
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ	472	0.70
U405	ถนน	173	0.26
U500	พื้นที่อุตสาหกรรมร้าง	10	0.02
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	51	0.08
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	285	0.42
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	14	0.02
U603	สุสาน ป่าช้า	5	0.01
U605	สถานีบริการน้ำมัน	10	0.01
A	พื้นที่เกษตรกรรม	39,799	74.98
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	10	0.02
A100	นาร้าง	118	0.18
A101	นาข้าว	10,183	15.12
A101+A203	นาข้าว+อ้อย	0.01	0.00
A101+A208	นาข้าว+ถั่วเขียว	125	0.19
A200	ไร่อ้าง	19	0.03
A202	ข้าวโพด	39	0.06
A203	อ้อย	11,318	16.81
A204	มันสำปะหลัง	23,981	35.62
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	6	0.01
A301	ไม้ยืนต้นผสม	400	0.59
A302	ยางพารา	1,044	1.55
A303	ปาล์มน้ำมัน	208	0.31

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ

แผนการใช้ที่ดินตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

A304	ยูคาลิปตัส	1,208	1.79
A305	สัก	388	0.58
A306	สะเดา	132	0.20
A315	ไผ่ปลูกเพื่อการค้า	12	0.02
A401	ไม้ผลผสม	217	0.32
A405	มะพร้าว	1	0.00
A407	มะม่วง	149	0.22
A411	กล้วย	13	0.02
A412	มะขาม	14	0.02
A414	ฝรั่ง	22	0.03
A422	มะนาว	40	0.06
A502	พืชผัก	8	0.01
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	61	0.09
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ ม้า	24	0.04
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	383	0.57
A703/A704	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก/โรงเรือนเลี้ยงสุกร	37	0.06
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	95	0.14
F	พื้นที่ป่าไม้	10,981	16.13
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	201	0.30
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	10,780	15.83
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	874	1.29
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	34	0.05
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	511	0.75
M201	พื้นที่ลุ่ม	52	0.08
M201+A101	พื้นที่ลุ่ม+นาข้าว	72	0.11
M302	บ่อลูกรัง	57	0.08
M304	บ่อดิน	109	0.16

ตารางที่ 2-3 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
M405	พื้นที่ถม	39	0.06
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	1,521	2.23
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	255	0.38
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	120	0.18
W201	อ่างเก็บน้ำ	75	0.11

2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.7.1 สภาพสังคมโดยทั่วไป

1) ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2562 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลไพรนกยูง มีประชากรรวม 4,326 คน แยกเป็นชาย 2,150 คน เป็นหญิง 2,176 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 43 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,306 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 937 ครัวเรือน ดังรายละเอียดใน ตารางที่ 2-3 ถึง 2-4 และรูปที่ 2-7

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท ปี 2562

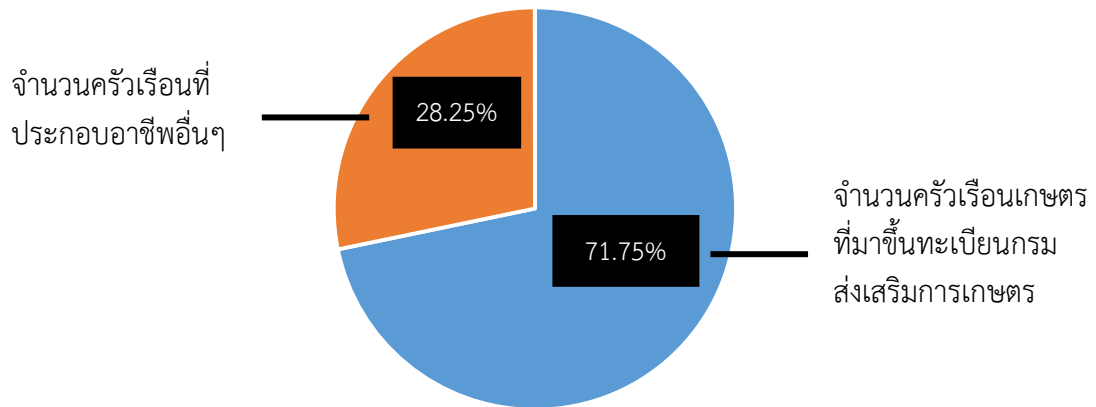
พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลไพรนกยูง	1,306	2,150	2,176	4,326
หมู่ที่ 1 บ้านป่อพระ	169	286	280	566
หมู่ที่ 2 บ้านหนองตระกอง	106	165	203	368
หมู่ที่ 3 บ้านหนองหอย	74	133	130	263
หมู่ที่ 4 บ้านหนองอ้ายสาม	107	130	124	254
หมู่ที่ 5 บ้านไพรนกยูง	135	200	236	436
หมู่ที่ 6 บ้านวังเดือนห้า	53	122	111	233
หมู่ที่ 7 บ้านรางจิก	144	253	257	510
หมู่ที่ 8 บ้านป่อมะกอก	111	172	174	346
หมู่ที่ 9 บ้านเขาไพร	103	190	177	367
หมู่ที่ 10 บ้านตลุกรัง	65	71	90	161
หมู่ที่ 11 บ้านหนองกง	82	153	127	280
หมู่ที่ 12 บ้านหนองมณฑล	85	133	138	271
หมู่ที่ 13 บ้านวังเดือนห้า	72	142	129	271

ที่มา : กรมการปกครอง (2562)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท
ปี 2562

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	1,306	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	937	71.75
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	369	28.25

ที่มา: 1) กรมส่งเสริมการเกษตร (2562)

รูปที่ 2-7 สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

2) สภาพทั่วไป

3) แหล่งน้ำใช้ในครัวเรือนและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

3.1 แหล่งน้ำผิวดิน

แบ่งออกเป็น แหล่งน้ำธรรมชาติ ที่สำคัญ ของตำบลและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ มีจำนวน 4 แห่ง คือ ลำห้วยโตนด หนองน้ำใส ลำห้วยวังโป่ง อ่างเขาพระ พื้นที่ที่ได้รับประโยชน์ ประมาณ 3,500 ไร่ จำนวนกว่า 500 ครัวเรือน บึง หนองและอื่นๆ 2 แห่ง แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีฝาย 16 แห่ง อ่างเก็บน้ำ 2 แห่ง

3.2 แหล่งน้ำใต้ดิน

จากสภาพพื้นที่ของตำบลไพรนกยูง มักประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเป็นอย่างมาก จึงมีการขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อใช้ในการเกษตรและการอุปโภค-บริโภค ในพื้นที่ที่มีบ่อบาดาล จำนวน 87 แห่ง พื้นที่ที่ได้รับประโยชน์ 1,400 ไร่ จำนวน 250 ครัวเรือน

4) สถาบันการศึกษา

- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 5 แห่ง
- โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 5 แห่ง
- โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 2 แห่ง

5) โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะ

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 2 แห่ง

6) สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ

- ผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารกลุ่มแม่บ้าน จำนวน 1 แห่ง
- หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง หมู่ที่ 5

7) หมอдинอาสา กรมพัฒนาที่ดิน

หมอдинอาสาในตำบลไพรนกยูง มีจำนวน 13 ราย คือ

1. นายณรงค์ เพชรดาวัชรมัย หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
2. นายเพ็ญ ถนอมพลกรัง หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
3. นายสนอง กันทัด หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
4. นายสมศักดิ์ คงเพชร หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
5. นางเนาวรัตน์ ฉิมกมล หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
6. นายอาภรณ์ สิงห์ทอง หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
7. นายไสว สิทธิอินทร หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
8. นายจุน ปิ่นทอง หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
9. นายสุรินทร์ วงษ์ทองดี หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
10. นายบุญเสริม โกช่วย หมอдинอาสาระดับตำบล
11. นายประยูร อ่อนฉ่ำ หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
12. นายเลื่อน สวนชา หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
13. นายสมพงษ์ แยมยิ้ม หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน

(กรมพัฒนาที่ดิน, 2563)

8) การถือครองที่ดิน

ปี 256 ประชากรตำบลไพรนกยูงจำนวน 4,326 คน

9) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

9.1) การประกอบอาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร คิดเป็นร้อยละ ๘๐ ของประชากรทั้งหมด มีรายได้ต่อครัวเรือน 24,000 บาท/ปี มีรายได้ต่อหัว 6,000 บาท/ปี ส่วนมากปลูกพืชไร่ ได้แก่ ไร่มันสำปะหลัง ข้าวโพด ไร่อ้อย รองลงมาเป็นการทำนา นอกนั้น ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ และรับจ้าง

9.1.1) อาชีพทำเกษตรกรรม ตำบลไพรนกยูงมีพื้นที่เกษตรกรรมรวมทั้งหมด 42,028 ไร่ แบ่งเป็น พืชไร่ 25,301 ไร่ (มันสำปะหลัง 24,291 ไร่ อ้อย 770 ไร่ ข้าวโพด 240 ไร่) ทำนา 15,618 ไร่(นาปรัง 360) ไม้ผล 291 ไร่ พืชหญ้าเลี้ยงสัตว์ 450 ไร่ ไม้โตเร็ว 368 ไร่

9.1.2) ด้านปศุสัตว์ มีเกษตรกรประกอบอาชีพปศุสัตว์ ประมาณ 150 ครัวเรือน โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ ประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม โคเนื้อ และเลี้ยงไก่ ตามลำดับ

๑. โคนม

เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ยามว่างจากการประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา และรับจ้าง จึงมีการเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพเสริม มีประชากรประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมถึง 35 ครัวเรือน มีโคนม ประมาณ 400 ตัว

๒. โคเนื้อ

ส่วนใหญ่เป็นพื้นเมืองและมีการปรับปรุงพันธุ์เป็นพันธุ์ลูกผสมซึ่งได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยวิธีผสมเทียม ปัจจุบันมีโคเนื้อจำนวนประมาณ 1,700 ตัว

๓. ไก่เนื้อ

มีการเลี้ยงไก่เนื้อประมาณ 35 ครัวเรือน มีไก่จำนวนประมาณ 100,000 ตัว แต่ปัจจุบันเนื่องจากประสบปัญหาโรคไข้หวัดนกระบาด ทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่มีการชะลอการเลี้ยงไก่เนื้อลงไป

9.1.3) หน่วยธุรกิจในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลไพรนกยูง

- บัณฑิตน้ำมัน ๒ หัวจ่ายขึ้นไป จำนวน 4 แห่ง
- บัณฑิตน้ำมันหัวจ่ายเดียว จำนวน 15 แห่ง
- ลานตากมัน จำนวน 5 แห่ง
- โรงสีขนาดเล็ก จำนวน 1 แห่ง

9.2) ด้านแรงงาน

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 80 ของประชากรทั้งหมดมีรายได้ต่อครัวเรือน 24,000 บาท/ปี มีรายได้ต่อหัว 6,000 บาท/ปี ส่วนมากปลูกพืชไร่ ได้แก่ ไร่มันสำปะหลัง ข้าวโพด ไร่อ้อย รองลงมาเป็นการทำนา นอกนั้น ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ และรับจ้าง

9.3) ด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร

จากสภาพพื้นที่ของตำบลไพรนกยูง มักประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเป็นอย่างมาก จึงมีการขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อใช้ในการเกษตรและการอุปโภค-บริโภค ในพื้นที่ที่บ่อบาดาล จำนวน 87 แห่ง พื้นที่ได้รับประโยชน์ 1,400 ไร่ จำนวน 240 ครัวเรือน

9.4) ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2562 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 203,785.61 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 61,521.96 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 59,110 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-6

(กรมการพัฒนาชุมชน, 2562)

ตารางที่ 2-6 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท ปี 2562

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
ตำบลไพรนกยูง	127,511.90	37,075.24	11,113.28	28,085.19	203,785.61	61,521.96	118,039	41,954
หมู่ที่ 1 บ้านบ่อพระ	123,304.73	35,828.40	12,149.11	13,786.39	185,068.64	55,259.01	134,778	58,641
หมู่ที่ 2 บ้านหนองตระกอง	82,017.36	23,738.30	10,802.83	28,504.37	145,062.86	41,784.41	131,434	48,930
หมู่ที่ 3 บ้านหนองหอย	133,320.27	43,864.86	12,236.49	14,116.22	203,537.84	57,269.20	68,379	23,349
หมู่ที่ 4 บ้านหนองอ้ายสาม	60,421.50	16,785.98	13,388.79	15,427.10	106,023.36	44,663.39	65,670	30,309
หมู่ที่ 5 บ้านไพรนกยูง	164,022.22	47,057.04	10,225.93	36,760.74	258,045.93	79,899.54	126,623	42,881
หมู่ที่ 6 บ้านวังเดือนห้า	132,113.21	56,924.53	10,566.04	74,094.34	273,698.11	62,257.51	139,222	40,381
หมู่ที่ 7 บ้านรางจิก	164,111.11	34,107.64	8,041.67	4,638.89	210,899.31	59,548.04	92,695	32,186
หมู่ที่ 8 บ้านบ่อมะกอก	192,576.58	65,037.84	9,485.59	35,952.25	303,052.25	97,221.97	108,516	35,068
หมู่ที่ 9 บ้านเขาไพร	125,873.79	34,144.66	15,142.72	31,215.53	206,376.70	57,920.44	109,992	39,269
หมู่ที่ 10 บ้านตลุกรัง	82,113.85	34,569.23	14,276.92	38,723.08	169,683.08	68,505.59	120,599	41,714
หมู่ที่ 11 บ้านหนองกง	85,975.61	22,097.56	13,721.95	45,597.56	167,392.68	49,022.14	161,663	53,056
หมู่ที่ 12 บ้านหนองมณฑล	136,435.29	26,858.82	4,105.88	6,858.82	174,258.82	54,656.83	126,540	41,588
หมู่ที่ 13 บ้านวังเดือนห้า	132,884.72	47,883.33	12,003.47	69,861.11	262,632.64	69,776.94	148,391	58,030

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2562)

บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท คือ 1) ทรัพยากรป่าไม้ 2) ทรัพยากรน้ำ และ 3) ทรัพยากรดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

- 1) ป่าไม้ตามกฎหมาย ได้แก่ ป่าไม้ถาวรป่าเขาราวเทียน ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาราวเทียน
ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-1 และรูปที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย

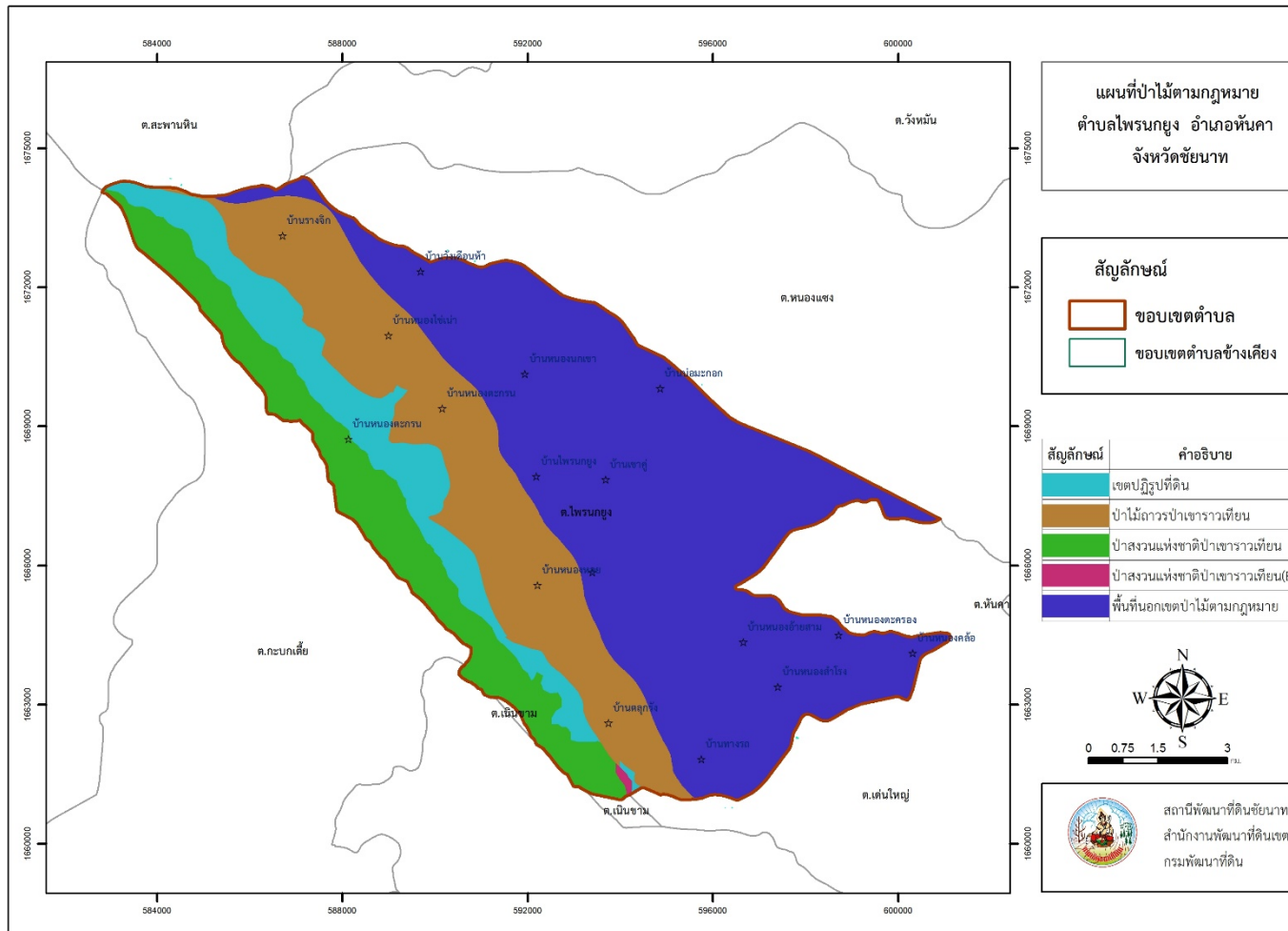
รายชื่อ	ประกาศตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 406 พ.ศ. 2512	เนื้อที่ (ไร่)
ป่าไม้ถาวร		
ป่าเขาราวเทียน		9,361.50
ป่าสงวนแห่งชาติ		
ป่าเขาราวเทียน	ออกตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ 2507	2,368.15
ป่าเขาราวเทียน (E)	ออกตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ 2507	468.34

ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-1

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้น คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น
ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

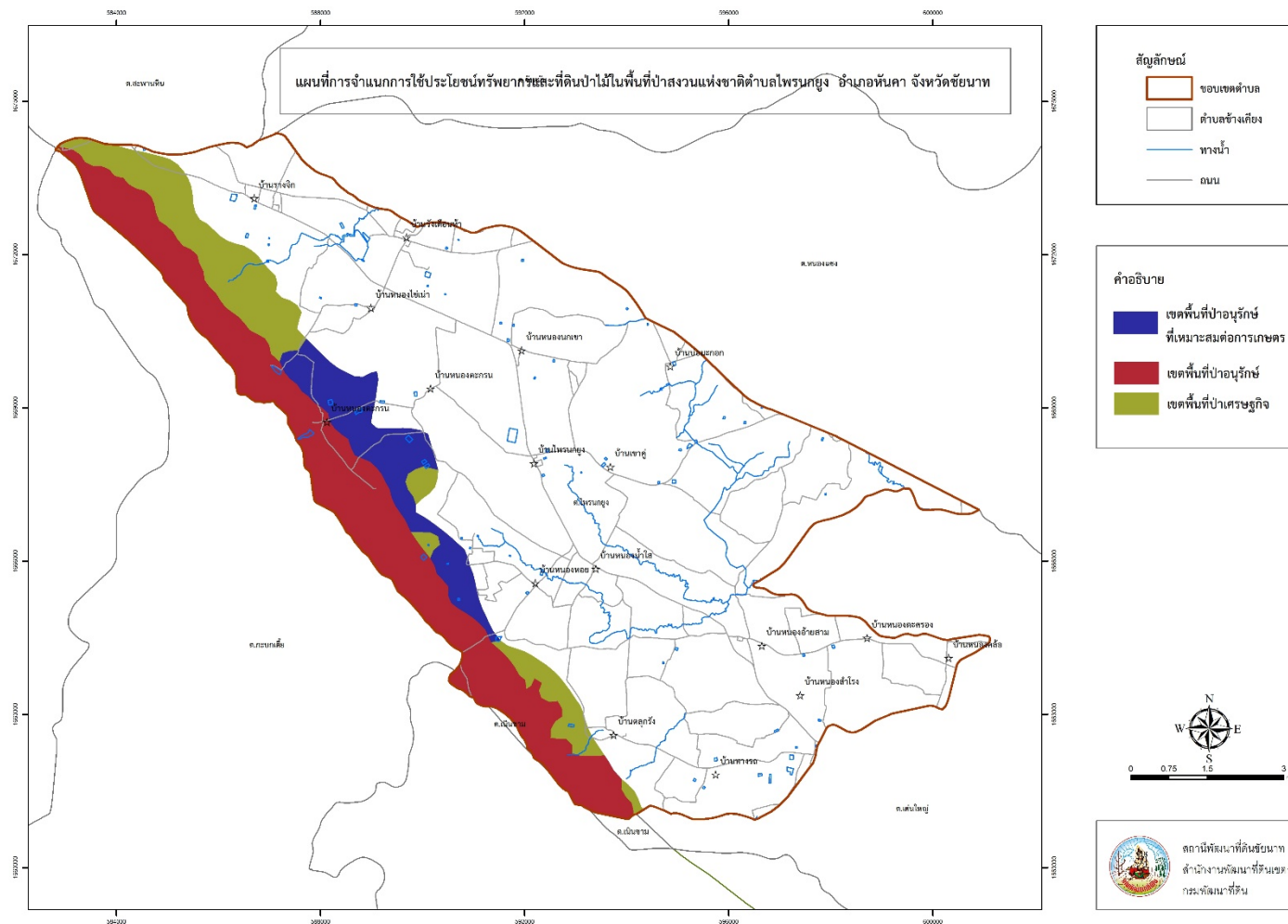
แผนการใช้ที่ดินตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

รูปที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

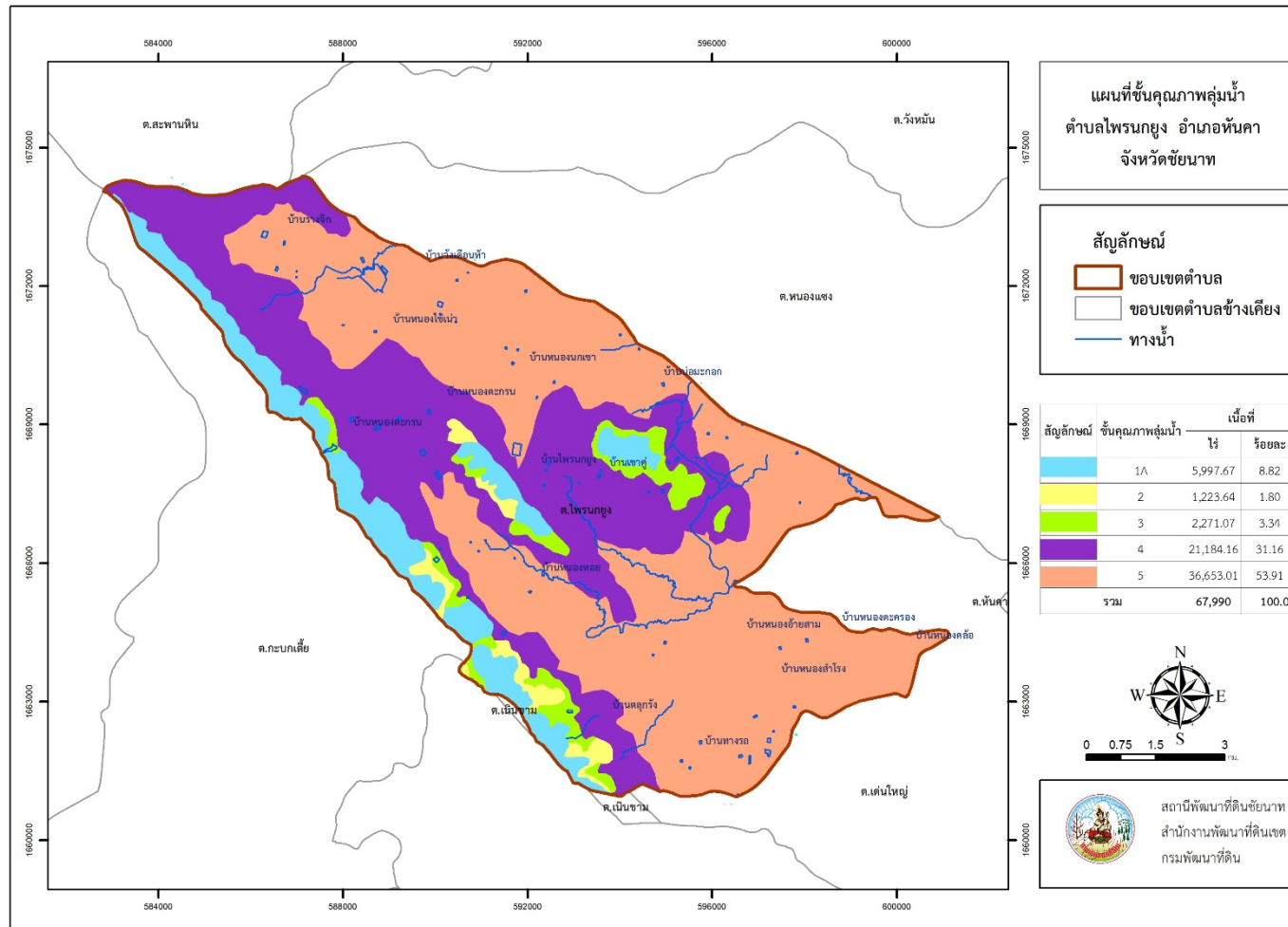
แผนการใช้ที่ดินตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

รูปที่ 3-2 การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

แผนการใช้ที่ดินตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

รูปที่ 3-3 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 น้ำผิวดิน

๑) แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญของตำบล และแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ มีจำนวน ๔ แห่ง คือ ลำห้วยโตนด หนองน้ำใส ลำห้วยวังโปรง อ่างเขาพระ พื้นที่ได้รับประโยชน์ ประมาณ ๓,๕๐๐ ไร่ จำนวนกว่า ๕๐๐ ครัวเรือน บึง หนองและอื่นๆ ๒ แห่ง แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีฝาย ๑๖ แห่ง อ่างเก็บน้ำ ๒ แห่ง

2) การพัฒนาแหล่งน้ำ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำบ้านเขาไพร และบ่อน้ำในไร่นา จำนวน 408 บ่อ

3.2.2 น้ำใต้ดิน

แหล่งน้ำใต้ดิน จากสภาพพื้นที่ของตำบลไพรนกยูง มักประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเป็นอย่างมาก จึงมีการขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อใช้ในการเกษตรและการอุปโภค-บริโภค ในพื้นที่มีบ่อบาดาล จำนวน ๘๗ แห่งพื้นที่ได้รับประโยชน์ ๑,๔๐๐ ไร่ จำนวน ๒๕ ครัวเรือน ในปัจจุบันมีบ่อบาดาลจำนวน ๓๘ บ่อ ปริมาณน้ำบาดาลที่คาดว่าจะพัฒนาได้อยู่ในเกณฑ์น้อยกว่า ๑๐ ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง และมีปริมาณสารละลายทั้งหมดที่ละลายได้น้อยกว่า ๕๐๐ มิลลิกรัมต่อลิตร

ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-2 และรูปที่ 3-4 ถึง 3-5

ตารางที่ 3-2 บ่อบาดาล ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

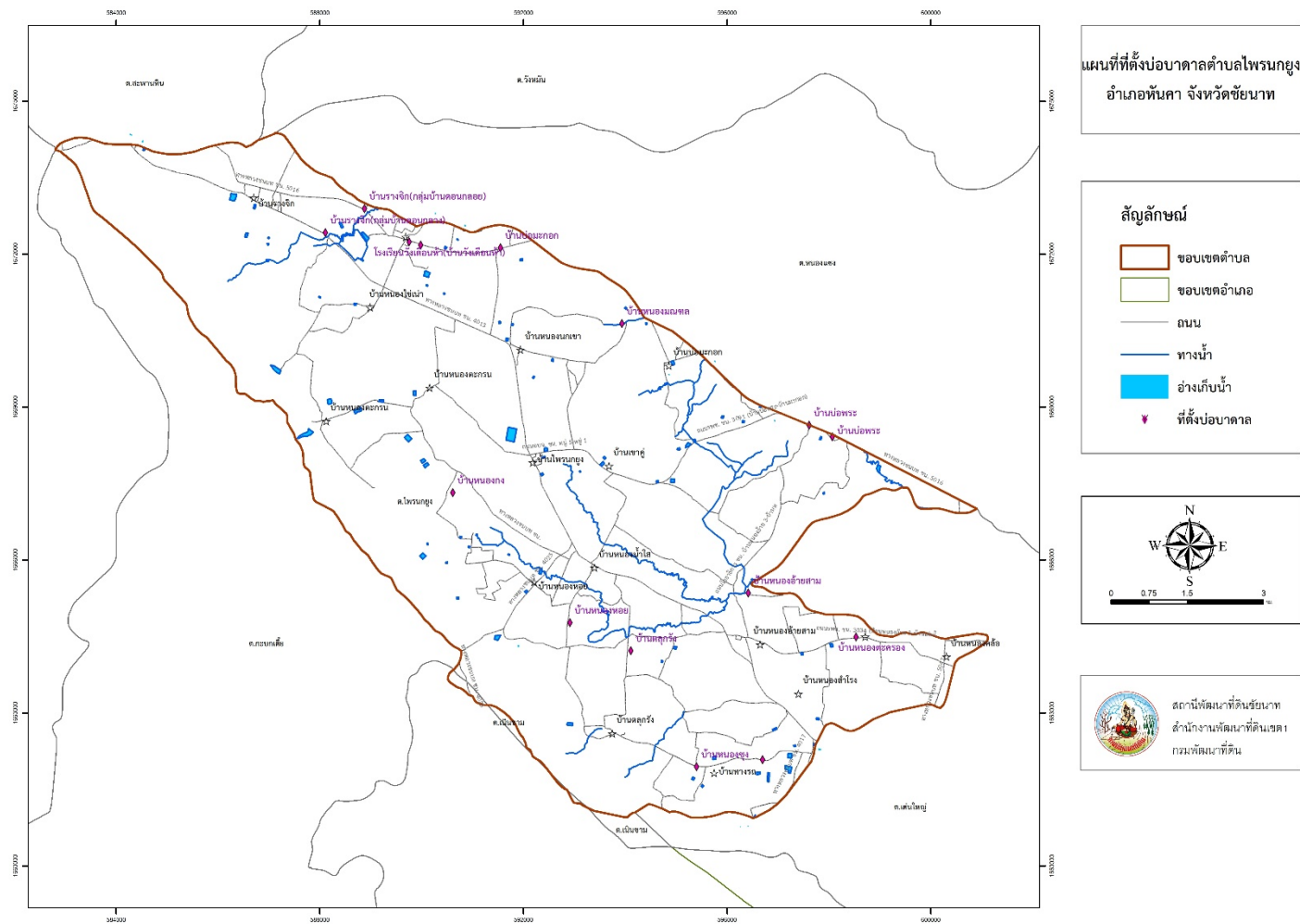
ลำดับ	พิกัด		ประเภทบ่อ	สภาพน้ำ	ความลึกเจาะ (ม.)	ระดับน้ำปกติ (ม.)
	Latitude	Longitude				
1	15.06179528	99.89709416	บ่ออุปโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	53	4.00
2	15.08940559	99.91255309	บ่ออุปโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	45	1.00
3	15.05391505	99.91674632	บ่ออุปโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	61.5	2.00
4	15.03222393	99.89957505	บ่ออุปโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	43.5	3.00
5	15.12428265	99.83534955	บ่ออุปโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	33	13.00
6	15.10963530	99.87418006	บ่ออุปโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	49.5	12.00
7	15.07976639	99.84314926	บ่ออุปโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	43.5	11.00
8	15.05160962	99.87557102	บ่ออุปโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	43.5	10.00
9	15.12594789	99.82003789	บ่ออุปโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	37.5	7.00
10	15.13019788	99.82719232	บ่ออุปโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	49.5	7.00
11	15.09145668	99.90830964	บ่ออุปโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	73.5	1.00
12	15.12317175	99.85202182	บ่ออุปโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	61.5	8.00
13	15.12370526	99.83746910	บ่ออุปโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	13	13.00
14	15.05663345	99.86444631	บ่ออุปโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	61.5	3.00
15	15.06179528	99.89709416	บ่ออุปโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	55.5	5.00

หมายเหตุ: แสดงเฉพาะบ่อบาดาลที่มีข้อมูลสมบูรณ์

ที่มา: กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2562)

แผนการใช้ที่ดินตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

รูปที่ 3-4 ที่ตั้งบ่อบาดาล ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

3.3 ทรัพยากรดิน

3.3.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท ประกอบด้วย

1) ดินคล้ายชุดดินเขาพลอง (Kpg-fl) ดินคล้ายชุดดินเขาพลองที่เป็นดินร่วนละเอียด มีการระบายน้ำดี คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Kpg-fl-s1A : ดินคล้ายชุดดินเขาพลองที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,007 ไร่ หรือร้อยละ 2.98 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Kpg-fl-s1B : ดินคล้ายชุดดินเขาพลองที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 10,728 ไร่ หรือร้อยละ 15.93 ของพื้นที่ตำบล

2) ดินคล้ายชุดดินเขาพลอง (Kpg-gm) ดินคล้ายชุดดินเขาพลองที่มีจุดประสีเทา มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงดีปานกลาง คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Kpg-gm-s1A/b : ดินคล้ายชุดดินเขาพลองที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,035 ไร่ หรือร้อยละ 4.51 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Kpg-gm,fl-s1A : ดินคล้ายชุดดินเขาพลองที่มีจุดประสีเทาและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 14,483 ไร่ หรือร้อยละ 21.51 ของพื้นที่ตำบล

3) ดินคล้ายชุดดินเขาพลอง (Kpg-mw,fl) ดินคล้ายชุดดินเขาพลองที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินร่วนละเอียด คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Kpg-mw-s1A : ดินคล้ายชุดดินเขาพลองที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 85 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Kpg-mw,fl-s1A : ดินคล้ายชุดดินเขาพลองที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง และเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,924 ไร่ หรือร้อยละ 8.80 ของพื้นที่ตำบล

4) ชุดดินเขาพลอง (Kpg) ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด มีความลาดชัน 1-12 % มีการระบายน้ำดี คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Kpg-s1B : ชุดดินเขาพลอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,519 ไร่ หรือร้อยละ 6.71 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Kpg-s1B/d4c : ชุดดินเขาพลอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ ลึกถึงชั้นสารมวลพอก มีเนื้อที่ 2,064 ไร่ หรือร้อยละ 3.07 ของพื้นที่ตำบล

5) ชุดดินลาดหญ้า (Ly) สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดถึงลูกคลื่นลอนชันหรือเป็นเขา มีความลาดชัน 2-20 % การระบายน้ำดี คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Ly-d-sLB : ดินคล้ายชุดดินลาดหญ้าที่เป็นดินลึก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,060 ไร่ หรือร้อยละ 7.51 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Ly-sLB : ชุดดินลาดหญ้า มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 221 ไร่ หรือร้อยละ 0.33 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Ly-vd-sLB : ดินคล้ายชุดดินลาดหญ้าที่เป็นดินลึกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 7,256 ไร่ หรือร้อยละ 10.78 ของพื้นที่ตำบล

6) ชุดดินท่ายาง (Ty) สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดถึงเป็นเนินเขา มีความลาดชัน 2-35 % การระบายน้ำดี คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Ty-gslC : ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 43 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Ty-gslD : ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 223 ไร่ หรือร้อยละ 0.33 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Ty-slC : ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,015 ไร่ หรือร้อยละ 1.51 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Ty-slC-RC : หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ ดินหินพื้นโผล่ มีเนื้อที่ 1,470 ไร่ หรือร้อยละ 2.18 ของพื้นที่ตำบล

5) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC) ที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 9,198 ไร่ หรือร้อยละ 13.66 ของพื้นที่ตำบล

ตารางที่ 3-3 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

หน่วยแผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
Kpg-fl-sIA	ดินคล้ายชุดดินเขาพลองที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	2,007	2.98
Kpg-fl-sIB	ดินคล้ายชุดดินเขาพลองที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	10,728	15.93
Kpg-gm-sIA/b	ดินคล้ายชุดดินเขาพลองที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	3,035	4.51
Kpg-gm,fl-sIA	ดินคล้ายชุดดินเขาพลองที่มีจุดประสีเทาและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	14,483	21.51
Kpg-mw-sIA	ดินคล้ายชุดดินเขาพลองที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	85	0.13
Kpg-mw,fl-sIA	ดินคล้ายชุดดินเขาพลองที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง และเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	5,924	8.80
Kpg-slB	ชุดดินเขาพลอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	4,519	6.71
Kpg-slB/d4c	ชุดดินเขาพลอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ ลึกถึงชั้นสารมวลพอก	2,064	3.07
Ly-d-slB	ดินคล้ายชุดดินลาดหญ้าที่เป็นดินลึก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	5,060	7.51
Ly-slB	ชุดดินลาดหญ้า มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	221	0.33
Ly-vd-slB	ดินคล้ายชุดดินลาดหญ้าที่เป็นดินลึกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	7,256	10.78
Ty-gslC	ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	43	0.06
Ty-gslD	ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์	223	0.33
Ty-slC	ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	1,015	1.51
Ty-slC-RC	หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ ดินหินพื้นไผ่	1,470	2.18
zSC	ที่ลาดชันเชิงซ้อน	9,198	13.66
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		67,330	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)

ตารางที่ 3-4 สมบัติดิน ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	การระบายน้ำ	CEC (meq/g)	BS (%)	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (P ₂ O ₅)	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (K ₂ O)	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	เนื้อที่	
										ไร่	ร้อยละ
Kpg-fl-slA	0-2	ดี	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	17	1.20
Kpg-fl-slB	2-5	ดี	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	20	1.39
Kpg-gm-slA/b	0-2	ค่อนข้างเลว	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	5	0.35
Kpg-gm,fl-slA	0-2	ค่อนข้างเลว	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	100	7.00
Kpg-mw-slA	0-2	ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	16	1.16
Kpg-mw,fl-slA	0-2	ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	25	1.77
Kpg-slB	2-5	ดี	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	59	4.15
Kpg-slB/d4c	2-5	ดี	<10	<35	100-150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	3	0.22
Ly-d-slB	2-5	ดี	<10	<35	100-150	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	7	0.52
Ly-slB	2-5	ดี	<10	<35	50-100	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	5	0.34
Ly-vd-slB	2-5	ดี	<10	<35	>150	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	12	0.84
Ty-gslC	5-12	ดี	<10	<35	25-50	สูง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	4	0.25
Ty-gslD	12-20	ดี	<10	<35	25-50	สูง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	3	0.18
Ty-slC	5-12	ดี	<10	<35	0-50	สูง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	19	1.35
Ty-slC-RL	5-12	ดี	<10	<35	0-50	สูง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	2	0.15
SC	-	-	-	-	-				-	1125	79.14
รวมเนื้อที่ทั้งหมด										1422	100.00

ที่ ม า : ก อ ง ส ำ ร ว จ ดิ น แ ล ะ วิ จั ย ท ร ี พ ย า ก ร ดิ น (2 5 6 2)

3.3.2 การชะล้างพังทลายของดิน

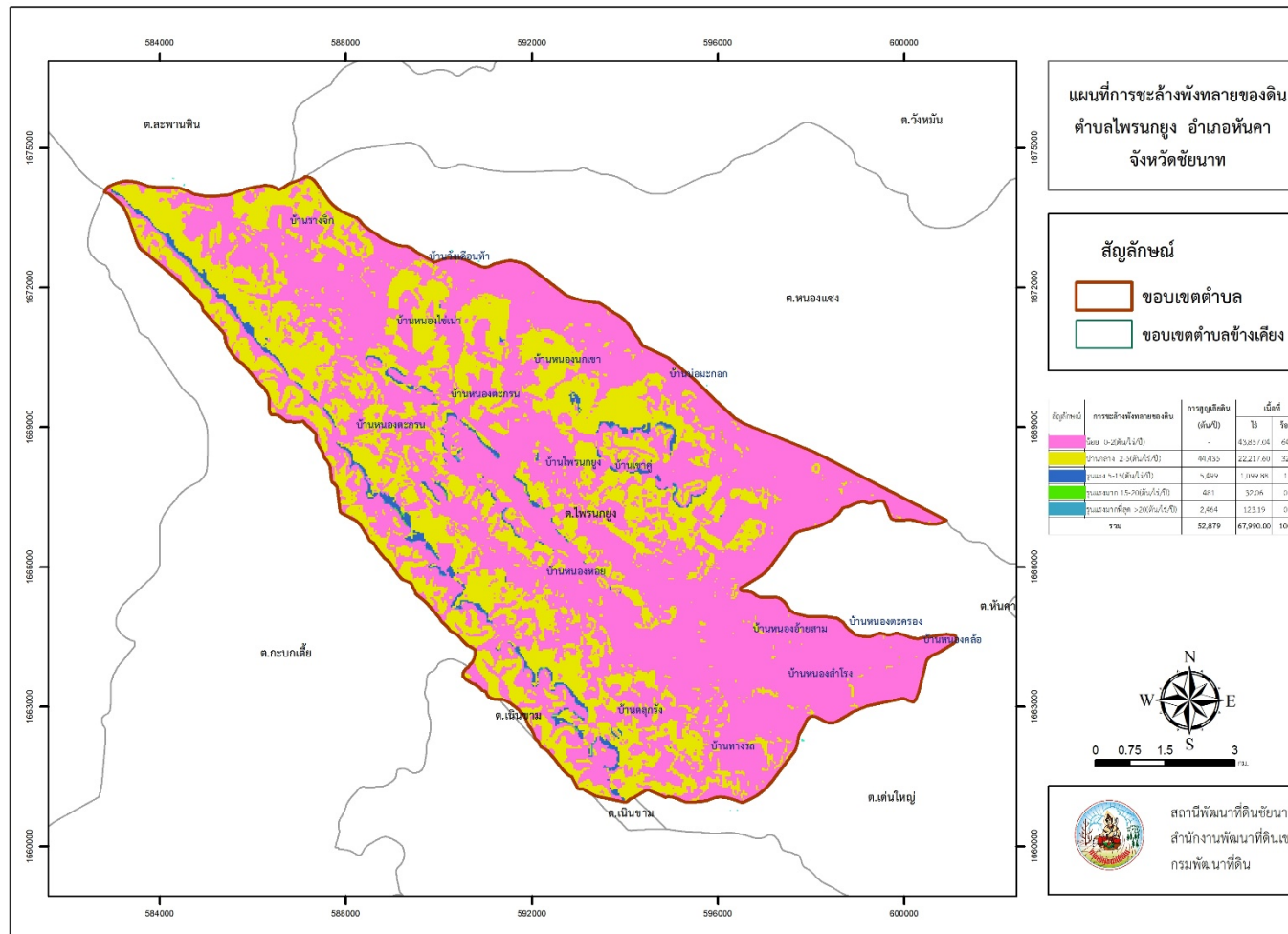
จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท มีการชะล้างพังทลายของดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-5 และรูปที่ 3-8

ตารางที่ 3-5 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลไพรนกยูง อำเภอไพรนกยูง จังหวัดชัยนาท

การชะล้างพังทลายของดิน	การสูญเสียดิน (ตัน/ปี)	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
น้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี)	-	43,857.04	64.51
ปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	44,435	22,217.60	32.68
รุนแรง (5-15 ตัน/ไร่/ปี)	5,499	1,099.88	1.62
รุนแรงมาก (15-20 ตัน/ไร่/ปี)	481	32.06	0.05
รุนแรงมากที่สุด (>20 ตัน/ไร่/ปี)	2,464	123.19	0.18
รวม	52,879	67,990.00	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

รูปที่ 3-8 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1. หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- 1) พื้นที่ (Area)
- 2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- 3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- 1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- 2) ความต้องการของชุมชน
- 3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- 4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- 1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- 2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- 3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- 4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่างๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2564 ณ ห้องประชุมสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลไพรนกยูง คือ

- 1) ขาดแคลนน้ำ
- 2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 3) ผลผลิตทางการเกษตร ราคาตกต่ำ และต้นทุนการผลิตสูง
- 4) ด้านการประมง
- 5) โรคและแมลงศัตรูพืชระบาด
- 6) พันธุ์พืชทางการเกษตร
- 7) ขาดแคลนพันธุ์ไม้เศรษฐกิจ

4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และเทศบาลตำบลไพรนกยูง มีความต้องการ 7 ประการ คือ

- 1) แก้ไขปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) แก้ไขปัญหาผลผลิตทางการเกษตร ราคาตกต่ำ และต้นทุนการผลิตสูง
- 4) ต้องการพันธุ์ปลา
- 5) แก้ไขปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืชระบาด
- 6) ต้องการพันธุ์พืชทางการเกษตร
- 7) ต้องการพันธุ์ไม้เศรษฐกิจ

การแก้ไข้ปัญหา

1) กรณีการแก้ไข้ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์นั้น จากการวิเคราะห์ดินในพื้นที่ตำบลไพรนกยูง พบว่า ปฏิกิริยาของดินส่วนใหญ่มีสภาพเป็นกรด ควรปรับสภาพให้เป็นกลาง ธาตุอาหารที่สำคัญ คือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ค่อนข้างต่ำ จำเป็นต้องมีการปรับปรุง

2) กรณีการแก้ไข้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ

- กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไข้ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลไพรนกยูง คือ บ่อน้ำในไร่นา ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร (บ่อจิว)

- อนึ่ง บ่อน้ำในไร่นา มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำมาทำนา แต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนเท่านั้น จากการตรวจสอบบ่อน้ำในไร่นาที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวน 395 บ่อ (ตารางที่ 4-1 และรูปที่ 4-1) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะลงในเขตการใช้ที่ดิน ซึ่งจะมีทั้งที่นาข้าวและที่ปลูกพืชไร่ อาจจะเป็นบ่อน้ำในไร่นาเพิ่มเติม หรือขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่

- จากการร้องขอของเกษตรกรให้ขุดลอกบ่อให้ลึกกว่าเดิม จากความลึก 3 เมตร เป็นความลึก 5 เมตรนั้น สถานีพัฒนาที่ดินชัยนาทจะประสานกับกรมพัฒนาที่ดินเพื่อเสนอความต้องการของเกษตรกรต่อไป

- จากการร้องขอของเกษตรกรให้เจาะบ่อบาดาล และติดตั้งระบบพลังงานแสงอาทิตย์มาใช้ นั้น กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล และกระทรวงพลังงาน

การที่พื้นที่การเกษตรขาดความชื้นในดินเร็วกว่าปกติหลังฝนทิ้งช่วงนั้น สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือขาดอินทรีย์วัตถุในดินที่จะช่วยอุ้มน้ำไว้เพื่อการเติบโตของพืช

อย่างไรก็ตาม กรณีปัญหาการขาดแคลนนํ้านั้นได้มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการ ดังนี้

- 2.1) การพัฒนาแหล่งนํ้าขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและนํ้า
 - 2.1.1) โครงการขุดลอกคลอง
- 2.2) การพัฒนาระบบส่งนํ้า
 - 2.2.1) โครงการก่อสร้างคลอง
- 2.3) การก่อสร้างฝาย

การดำเนินการพัฒนาแหล่งนํ้าดังกล่าวนี้จะมีรายละเอียดในบทที่ 7 หัวข้อ 7.5

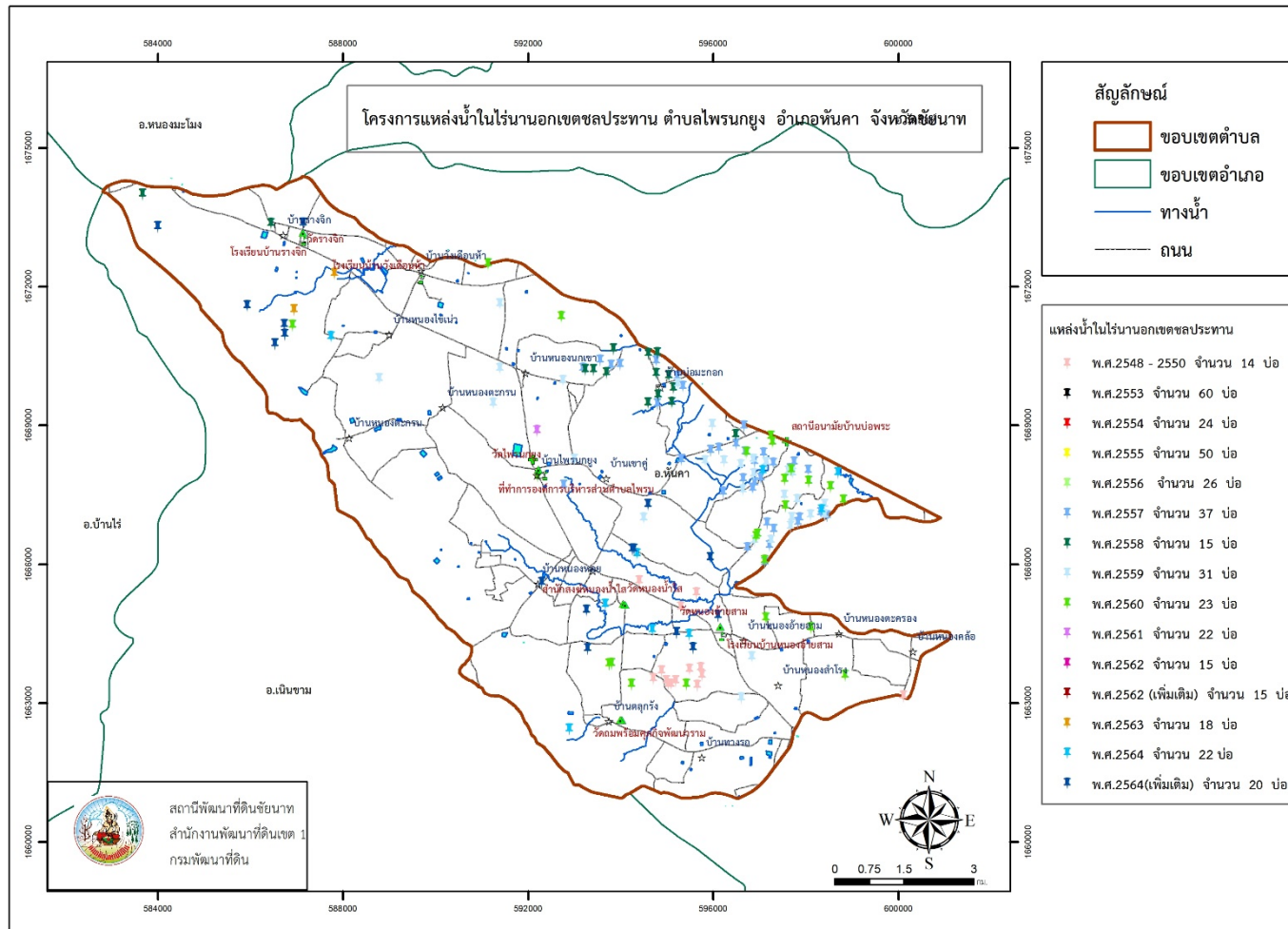

ตารางที่ 4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

ปี พ.ศ.	จำนวน (บ่อ)
2548-2550	14
2553	60
2554	24
2555	50
2556	26
2557	37
2558	15
2559	31
2560	23
2561	22
2562	15
2562 (เพิ่มเติม)	15
2563	18
2564	22
2564 (เพิ่มเติม)	20

แผนการใช้ที่ดินตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

รูปที่ 4-1 โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

3) กรณีการแก้ไขปัญหาผลผลิตทางการเกษตร ราคาตกต่ำ และต้นทุนการผลิตสูงนั้น ควรจะเป็นภาระหน้าที่ของกรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมพัฒนาที่ดิน

อนึ่ง ในกรณีการแก้ไขปัญหาผลผลิตทางการเกษตร ราคาตกต่ำ และต้นทุนการผลิตสูงนั้น กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกรมวิชาการเกษตร และกรมส่งเสริมการเกษตร และกรมพัฒนาที่ดินจะจัดทำโครงการแนะนำ ส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตพืช

4) ต้องการพันธุ์ปลา เพื่อเป็นแหล่งอาหารในชุมชนและหมู่บ้านนั้น ควรจะเป็นภาระหน้าที่ของกรมประมง

อนึ่ง ในกรณีการแก้ไขปัญหาต้องการพันธุ์ปลา เช่น ปลาดุก, ปลานิล และปลาตะเพียน กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกรมประมง

5) กรณีการแก้ไขปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืชระบาดนั้น ควรจะเป็นภาระหน้าที่ของกรมวิชาการเกษตร และกรมส่งเสริมการเกษตร

อนึ่ง ในกรณีการแก้ไขปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืชระบาดนั้น กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกรมวิชาการเกษตร และกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อจัดหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืชระบาด

6) ต้องการพันธุ์พืชทางการเกษตรนั้น ควรจะเป็นภาระหน้าที่ของกรมวิชาการเกษตร และกรมการข้าว

อนึ่ง ในกรณีต้องการพันธุ์พืชทางการเกษตรนั้น กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกรมวิชาการเกษตร และกรมการข้าว

7) ต้องการพันธุ์ไม้เศรษฐกิจนั้น ควรจะเป็นภาระหน้าที่ของศูนย์เพาะชำกล้าไม้ชัยนาท

อนึ่ง ในกรณีต้องการพันธุ์ไม้เศรษฐกิจ เช่น ยูคาลิปตัส สัก พยุง ประดู่ และมะค่า เป็นต้น กรมพัฒนาที่ดินจะประสานศูนย์เพาะชำกล้าไม้ชัยนาท โดยมีรายละเอียดในภาคผนวกที่ 1

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมนของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- 1.1) ดินเสื่อมโทรม
- 1.2) น้ำขาดแคลน
- 1.3) การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) จัดหาแหล่งน้ำ
- 2.3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 4 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2) ขาดแคลนน้ำอุปโภค/บริโภค
- 3.3) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร

3.4) ผลผลิตพืชต่ำ

3.5) พื้นที่ป่าไม้ลดลง

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ต้นเหินจากตะกอน

4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง

4.3) รายได้น้อย

4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

5.1) คุ้รับน้ำขอบเขา

5.2) บ่อดักตะกอน

5.3) ฝ่ายชะลอน้ำ

5.4) คันดิน

5.5) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ

พื้นที่ราบ

5.6) จัดรูปแปลงนา

5.7) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด

5.8) บ่อน้ำไร่นา

5.9) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ

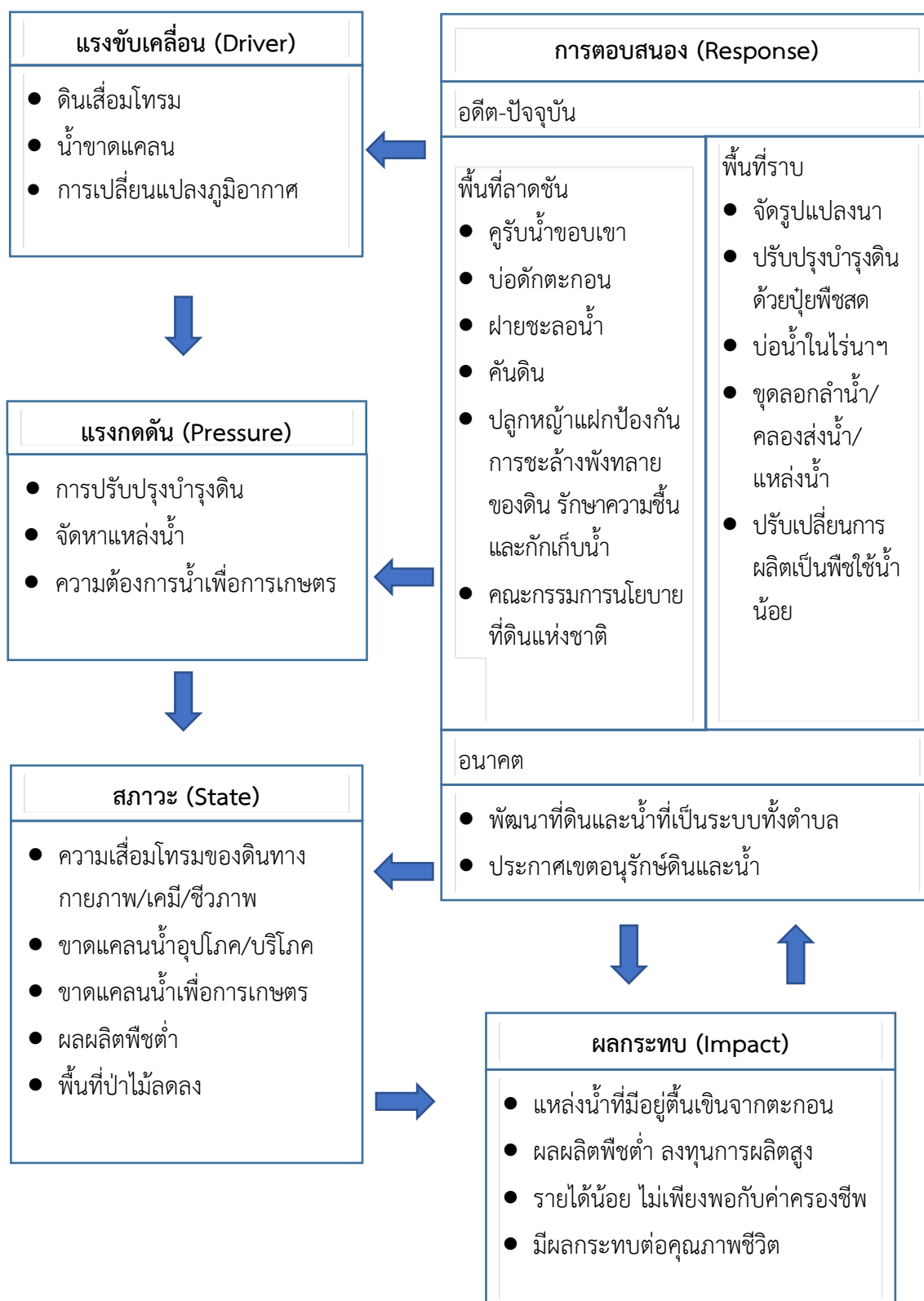
5.10) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย

อนาคต

(1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล

(2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-2

รูปที่ 4-2 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.3.1 พื้นที่ลุ่ม

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวเจ้าพันธุ์หอมปทุม และพันธุ์ช 43

2) ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝนระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงธันวาคม และจะปลูกข้าวนาปรังในช่วงฤดูแล้ง โดยสูบน้ำจากคลองส่งน้ำระหว่างเดือนมกราคมถึงพฤษภาคม แต่จะมีปัญหาการขาดแคลนน้ำ

3) ข้าวนาปี-พืชผัก เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงธันวาคม และจะปลูกพืชใช้น้ำน้อยหลังการเก็บเกี่ยวข้าว ได้แก่ ถั่วเขียว ระหว่างเดือนธันวาคมถึงพฤษภาคม

4) ก่อขุด เกษตรกรจะปลูกกล้วยในพื้นที่ลุ่ม ซึ่งสามารถปลูกได้เกือบตลอดปี

4.3.2 พื้นที่ดอน

1) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรจะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงฤดูฝน โดยปลูกตั้งแต่เดือนพฤษภาคม และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคม

2) มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลังช่วงต้นฤดูฝนระหว่างเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม ซึ่งจะมีอายุจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 10-14 เดือน

3) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ สัก มะค่า ประดู่ และไผ่

4) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ มะม่วง ฝรั่ง และส้มโอ

(รูปที่ 4-3)

แผนการใช้ที่ดินตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

ชนิดพืช	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม												
1. ข้าว												ข้าวนาปี
2. ข้าว-ข้าว												ข้าวนาปี
3. ข้าว-พืชผัก												ข้าวนาปี
4. กล้าย												ข้าวนาปรัง
บริเวณพื้นที่ราบดอน												
1. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์												ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
2. มันสำปะหลัง												มันสำปะหลัง
3. ไม้ยืนต้น												สัก มะค่า ประดู่ และไผ่
4. ไม้ผล												มะม่วง ฝรั่ง และส้มโอ

รูปที่ 4-3

บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท โดยกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน พบว่า มี 3 ดินคล้ายชุดดิน โดยมีการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 5-1

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประเภทการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย พืชเศรษฐกิจหลัก หรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พืชผัก มันสำปะหลัง สัก มะค่า ประดู่ ไม้ มะม่วง ฝรั่ง และส้มโอ

5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด (ศันสนีย์ อรัญวาสน์ และคำรณ ไทรพิง, 2562) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ข้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) การระบายน้ำ (o) ความเป็นพิษ (z) และความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kpg-gm-sIA/b และ Kpg-gm,fl-sIA

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kpg-fl-sIA Kpg-fl-sIB Kpg-mw-sIA และ Kpg-mw-sIA

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kpg-slB Kpg-slB/d4c Ly-d-slB Ly-slB Ly-vd-slB Ty-gslC Ty-gslB Ty-slC Ty-slC-RL

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) การระบายน้ำ (o) ความเป็นพิษ (z) และความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน

Kpg-fl-sIA Kpg-fl-sIB Kpg-mw-sIA Kpg-mw,fl-sIA Kpg-sIB Kpg-sIB/d4c Ly-d-sIB Ly-sIB Ly-
vd-sIB Ty-gslC Ty-slc และ Ty-sIC-RL

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านการระบาย
น้ำ (o) และความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kpg-gm-sIA/b Kpg-gm,fl-sIA และ Ty-gslD

มันสำปะหลัง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้าน
ความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) การระบายน้ำ (o) ความเป็นพิษ (z) และความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วย
แผนที่ดิน Kpg-fl-sIA Kpg-fl-sIB Kpg-mw-sIA Kpg-mw,fl-sIA Kpg-sIB Kpg-sIB/d4c Ly-d-sIB Ly-
vd-sIB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านการ
ระบายน้ำ (o) และความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ly-sIB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็น
ประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการเขตกรรม มี
ข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kpg-gm-sIA/B Kpg-gm,fl-sIA Ty-gslC Ty-gslD
Ty-sIC Ty-sIC-RL

อ้อย

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็น
ประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้าน
การระบายน้ำ (o) และสภาวะการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน
Kpg-fl-sIA Kpg-fl-sIB Ly-sIB Kpg-mw-sIA Kpg-mw,fl-sIA Kpg-sIB Kpg-sIB/d4c Ly-d-sIB Ly-sIB
Ly-vd-sIB Ty-gslC Ty-gslD Ty-sIC Ty-sIC-RL

กล้วย

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็น
ประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้าน
การระบายน้ำ (o) และสภาวะการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน
Kpg-fl-sIA Kpg-fl-sIB Ly-sIB Kpg-mw-sIA Kpg-mw,fl-sIA Kpg-sIB Kpg-sIB/d4c Ly-d-sIB Ly-sIB
Ly-vd-sIB Ty-gslC Ty-gslD Ty-sIC Ty-sIC-RL

มะม่วง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) การระบายน้ำ (o) ความเป็นพิษ (z) และความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kpg-fl-slA Kpg-fl-slB Ly-slB Kpg-mw-slA Kpg-mw,fl-slA Kpg-slB Kpg-slB/d4c Ly-vd-slB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาพการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ly-d-slB Ly-slB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาพการเซตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ty-gslC Ty-gslD Ty-slC Ty-slC-RL

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	มันสำปะหลัง	อ้อย	กล้วย	มะม่วง
Kpg-fl-sIA	S3ns	S2ns	S2ns	N	N	S2ns
Kpg-fl-sIB	S3ns	S2ns	S2ns	N	N	S2ns
Kpg-gm-sIA/b	S2ns	S3ns	N	N	N	S2ns
Kpg-gm,fl-sIA	S3ns	S3ns	N	N	N	S2ns
Kpg-mw-sIA	S3ns	S2ns	S2ons	N	N	S2ns
Kpg-mw,fl-sIA	N	S2ns	S2ns	N	N	S2ns
Kpg-sIB	N	S2ns	S2ns	N	N	S2nds
Kpg-sIB/d4c	N	S2ns	S2ns	N	N	S2nds
Ly-d-sIB	N	S2ns	S2ns	N	N	S3nds
Ly-sIB	N	S2ns	S3ons	N	N	S3nds
Ly-vd-sIB	N	S2ns	S2ns	N	N	S2ns
Ty-gslC	N	S2nd	N	N	N	N
Ty-gslD	N	S3nd	N	N	N	N
Ty-slC	N	S2nd	N	N	N	N
Ty-slC-RL	N	S2nd	N	N	N	N

หมายเหตุ: 1) สมบัติดินจากตารางที่ 3-4

2) ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน: r = ปริมาณน้ำฝน s = เนื้อดิน o = การระบายน้ำ b = ความอึดตัวของดิน
 c = ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก m = ปริมาณอินทรีย์วัตถุ p = ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์
 k = ปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ d = ความลึกของดิน g = ความลาดชัน

บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”¹ เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 6-7) ได้หมายเหตุว่า “ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในโรกาสดต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปใช้และเผยแพร่ได้ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
1	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ²	มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ³	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3	คำแถลงนโยบายของ คณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562	<u>นโยบายหลัก</u> 5. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย 5.3 พัฒนาภาคเกษตร 5.3.2 ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังของภาครัฐ 5.3.4 ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร 5.3.5 ดูแลเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการผลิตต่างๆ 10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน 10.2 ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน 10.3 ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเล <u>นโยบายเร่งด่วน</u> 4. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม
4	แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ⁴	ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศประเด็นย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

² ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอน 40 ก หน้า 18 ลงวันที่ 6 เมษายน 2560

³ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 82 ก หน้า 8 วันที่ 13 ตุลาคม 2561

⁴ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 24 ก หน้า 98. 102-103 ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 (เล่มที่ 4)

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
5	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน
6	นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
7	แผนพัฒนาภาคกลาง พ.ศ. 2560-2565	ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมโดยใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 บริหารจัดการน้ำและทรัพยากรธรรมชาติเพื่อแก้ไขปัญหา น้ำท่วม ภัยแล้ง และคงความสมดุลของระบบนิเวศอย่างยั่งยืน
8	การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางบน 2 (พ.ศ. 2562-2565)	ประเด็นการพัฒนาที่ 1 เพิ่มความสามารถในการผลิตอาหารปลอดภัย ยกระดับผู้ประกอบการ SME ทั้งภาคเกษตรอุตสาหกรรม เพื่อรองรับเศรษฐกิจ 4.0 ประเด็นการพัฒนาที่ 4 การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำเจ้าพระยา/ป่าสัก ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน อย่างสมดุลและยั่งยืน
9	ยุทธศาสตร์จังหวัดชัยนาท พ.ศ. 2561-2565	ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้านการเกษตร ยุทธศาสตร์ที่ 4 การดูแลทรัพยากรธรรมชาติและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
10	ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์จังหวัดชัยนาท พ.ศ. 2560-2579	ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ยุทธศาสตร์ที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้า ยุทธศาสตร์ที่ 3 เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ยุทธศาสตร์ที่ 4 บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
11	ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยนาท (พ.ศ.2561-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 4 การดูแลทรัพยากรธรรมชาติและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
12	ยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลไทรนกง อำเภอมืองหันคา จังหวัดชัยนาท	ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน

6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดิน อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจ ว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลบ้านด้าใช้ ยุทธศาสตร์จังหวัดพะเยา พ.ศ. 2562 เป็นแนวทาง ซึ่งยุทธศาสตร์จังหวัดพะเยา พ.ศ. 2562 ได้เชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา ราชสาขาต่างๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6.4 เขตการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านด้า อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ได้กำหนดออกเป็น 5 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่ป่าไม้ เขตพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตอุตสาหกรรม และพื้นที่แหล่งน้ำ รายละเอียดดังตารางที่ 6-2 และรูปที่ 6-1

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตพื้นที่ป่าไม้	243	3.56
2. เขตพื้นที่เกษตรกรรม	5,425	79.42
2.1 เขตนาข้าว	1,729	25.31
1) เขตทำนาพื้นที่ดอน	1,676	24.53
2) เขตทำนาร้าง	53	0.76
2.2 เขตปลูกพืชไร่	1,346	19.70
1) เขตปลูกข้าวโพด	208	3.05
2) เขตปลูกมันสำปะหลัง	986	14.43
3) เขตปลูกมันสำปะหลัง	152	2.23
2.3 เขตปลูกไม้ผล	267	3.91
1) เขตปลูกมะม่วง	91	1.33
2) เขตปลูกกล้วย	2	0.03
3) เขตปลูกฝรั่ง	3	0.04
4) เขตปลูกมะนาว	9	0.13
5) อื่นๆ	162	2.37
2.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น	1,733	25.37
1) เขตปลูกยางพารา	258	3.78
2) เขตปลูกปาล์ม	112	1.64
3) เขตปลูกยูคาลิปตัส	643	9.41
4) เขตปลูกสัก	342	5.01
5) เขตปลูกสะเดา	60	0.88
6) เขตปลูกไม้เพื่อการค้า	12	0.18
7) เขตปลูกไม้ยืนต้นผสม	306	4.48
2.5 เขตพืชสวน	5	0.07
1) เขตปลูกพืชผัก	5	0.07
2.6 เขตปศุสัตว์	345	5.05
1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	22	0.32
2) เขตเลี้ยงโค	41	0.60

แผนการใช้ที่ดินตำบลไพรนกยูง อำเภอเมืองหันคา จังหวัดชัยนาท

3) เขตเลี้ยงสัตว์ปีก	199	2.91
4) เขตเลี้ยงสุกร	83	1.22
3. พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	269	3.94
3.1 เขตชุมชน	231	3.38
3.2 เขตชุมชน (ดินถม)	38	0.56
4. เขตอุตสาหกรรม	185	2.71
5. พื้นที่แหล่งน้ำ	110	1.61
6. เขตรักษาสมดุลเพื่อรักษาสิงแวดล้อม	240	3.51
7. เขตพื้นที่อื่นๆ	359	5.26
รวม	6,831	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.4.1 เขตป่าไม้

มีเนื้อที่ 243 ไร่ หรือร้อยละ 3.56 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย และมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ ป่าเขาราวเทียน

6.4.2 เขตเกษตรกรรม

มีเนื้อที่ 5,425 ไร่ หรือร้อยละ 79.42 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น 5 เขต ดังนี้

1) เขตนาข้าว

1.1) เขตทำนาพื้นที่ดอน มีเนื้อที่ 1,729 ไร่ หรือร้อยละ 25.31 ของเนื้อที่ตำบล
ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินเขาพลอง (Kpg)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น
- พัฒนาระบบส่งน้ำ และการระบายน้ำออกจากพื้นที่นา ช่วงที่ฝนตกชุก
- การปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น ถั่วเหลือง ปอเทือง และปลูกพืชผักปลอดภัย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต และใช้ปุ๋ยอินทรีย์

ปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมทรัพยากร* สนับสนุนเรื่อง ให้เจาะบ่อบาดาล และติดตั้งระบบพลังงานแสงอาทิตย์

1.2) เขตทำนาพื้นที่ราบ มีเนื้อที่ 53 ไร่ หรือร้อยละ 0.76 ของเนื้อที่ตำบล
ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินเขาพลอง (Kpg)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- หน้าดินค่อนข้างแน่นทึบ ทำให้ไถพรวนยาก และทำให้ข้าวแตกกอยาก
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดิน และเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ควรมีการปรับสภาพพื้นที่ในแปลงนา เพื่อควบคุมระดับการแช่ขังของน้ำในช่วงการเพาะปลูกพืชให้เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง

- สนับสนุนการปรับปรุงแปลงนา

- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมทรัพยากร สนับสนุนเรื่อง ให้เจาะบ่อบาดาล และติดตั้งระบบพลังงานแสงอาทิตย์

2) เขตปลูกพืชไร่

2.1) เขตปลูกข้าวโพด มีเนื้อที่ 208 ไร่ หรือร้อยละ 3.05 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินเขาพลอง (Kpg) ชุดดินลาดหญ้า (Ly) ชุดดินท่ายาง (Ty) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ส่วนใหญ่ดินค่อนข้างเป็นกรด
- การชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน

- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง และลดการชะล้างพังทลายของดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล
- สนับสนุนการขุดบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมวิชาการและกรมส่งเสริมการเกษตร* สนับสนุนอบรมการให้ความรู้การ แก้ไขปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืชระบาด

2) *กรมทรัพยากร* สนับสนุนเรื่อง ให้เจาะบ่อบาดาล และติดตั้งระบบพลังงาน แสงอาทิตย์

2.2) เขตปลูกอ้อย มีเนื้อที่ 986 ไร่ หรือร้อยละ 14.43 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขต นี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินเขาพลอง (Kpg) ชุดดินลาดหญ้า (Ly) ชุดดินท่ายาง (Ty) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- มีการชะล้างพังทลายของดินสูงในพื้นที่ลาดชัน
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมส่งเสริมการเกษตร* ส่งเสริมและอบรมการใช้เทคโนโลยีในการปลูก อ้อยให้ได้ผลผลิตสูง

2) *กรมชลประทาน* สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำ และฝายน้ำล้น

2.3) เขตปลูกมันสำปะหลัง มีเนื้อที่ 152 ไร่ หรือร้อยละ 2.23 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินเขาพลอง (Kpg) ชุดดินลาดหญ้า (Ly) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด

- มีการชะล้างพังทลายของดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี

ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน

- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน

- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมและอบรมการใช้เทคโนโลยีในการปลูก

มันสำปะหลังให้ได้ผลผลิตสูง

2) กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำ และฝายน้ำล้น

3) เขตไม้ผล

3.1) เขตปลูกมะม่วง มีเนื้อที่ 91 ไร่ หรือร้อยละ 1.33 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขต

นี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินเขาพลอง (Kpg)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

- น้ำท่วมขังในฤดูฝน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีใน

อัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา

- พัฒนาระบบการระบายน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฤดูฝน

- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของ

เกษตรกรรายย่อย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- สนับสนุนการจัดรูปแบบแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำ

การเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมชลประทาน* สนับสนุนชุดคลองระบายน้ำ เพื่อระบบน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฝนตกชุก

2) *กรมส่งเสริมการเกษตร* สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำเกษตรผสมผสาน

3.2) เขตปลูกกล้วย มีเนื้อที่ 2 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินเขาพลอง (Kpg)

3.3) เขตปลูกมะม่วง มีเนื้อที่ 3 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินเขาพลอง (Kpg)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสม

- ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- จัดสร้างแหล่งน้ำในไร่นาเพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะแล้ง

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสม

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยวิธีพืชและวิธีกล

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมส่งเสริมการเกษตร* ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกไม้ผลให้ได้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพ

2) *กรมชลประทาน* สนับสนุนการทำอ่างเก็บน้ำ และฝาย เพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะแล้ง

3) *กรมทรัพยากรน้ำบาดาล* สนับสนุนการขุดเจาะบ่อบาดาล

4) เขตปลูกไม้ยืนต้น

4.1) เขตปลูกยางพารา มีเนื้อที่ 258 ไร่ หรือร้อยละ 3.78 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินเขาพลอง (Kpg)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด

- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

การยางแห่งประเทศไทย ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกยางพาราคุณภาพดี และให้ผลผลิตสูง

อนึ่งหากเกษตรกรต้องการจะปรับเปลี่ยนยางพาราไปปลูกพืชชนิดอื่น ได้จัดทำทางเลือกไว้ให้ดังภาคผนวก 2

4.2) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน มีเนื้อที่ 112 ไร่ หรือร้อยละ 1.64 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดิน

ในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินเขาพลอง (Kpg)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

4.3) เขตปลูกยูคาลิปตัส มีเนื้อที่ 643 ไร่ หรือร้อยละ 9.41 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดิน

ในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินเขาพลอง (Kpg)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

4.4) เขตปลูกสั๊ก มีเนื้อที่ 342 ไร่ หรือร้อยละ 5.01 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินเขาพลอง (Kpg)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมป่าไม้ ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกสั๊ก และการตัดโค่นสั๊กตามข้อกำหนดของกรมป่าไม้

4.5) เขตปลูกสะเดา มีเนื้อที่ 60 ไร่ หรือร้อยละ 0.50 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินเขาพลอง (Kpg)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

4.6) เขตปลูกไม้เพื่อการค้า มีเนื้อที่ 12 ไร่ หรือร้อยละ 0.18 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินเขาพลอง (Kpg)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

4.7) เขตปลูกยูคาลิปตัส มีเนื้อที่ 306 ไร่ หรือร้อยละ 4.48 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินเขาพลอง (Kpg)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

5) เขตปลูกพืชสวน

5.1) เขตปลูกพืชผัก มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินเขาพลอง (Kpg)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

6) เขตปลูกสัตว์ มีเนื้อที่ 345 ไร่หรือร้อยละ 5.05 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินเขาพลอง (Kpg) ชุดดินลาดหญ้า (Ly) ชุดดินท่ายาง (Ty) ตามลำดับ

การจัดการที่ดินในอนาคต

- จัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้สัตว์มีน้ำกินและปลูกไม้ยืนต้นไว้เป็นร่มเงา จัดทำโครงการส่งเสริมด้านปศุสัตว์โดยกรมปศุสัตว์ให้ข้อเสนอแนะวิธีการเลี้ยงสัตว์ การปลูกและขยายพันธุ์หญ้าพันธุ์ดี การให้อาหารเสริม การผสมพันธุ์และการควบคุมโรค เป็นต้น
- ควบคุมมลภาวะด้านกลิ่น เสียง และน้ำเสียไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียงควบคุมและป้องกันโรคระบาดอย่างใกล้ชิดและเข้มงวด ปฏิบัติตามคำแนะนำของทางราชการอย่างเคร่งครัด
- ควบคุมมลพิษทางน้ำโดยมีนโยบายให้ผู้ก่อมลพิษต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและเสียค่าใช้จ่ายในการจัดการอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความสกปรกปนเปื้อนน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ

6.4.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 269 ไร่ หรือร้อยละ 3.94 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยเขตชุมชน สถานที่ราชการ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสถานที่ที่เกิดจากการกิจกรรมของชุมชน (ที่ทิ้งขยะ) และระบบโครงข่ายคมนาคม จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลไพรนกยูง (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2561) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

พื้นที่ชุมชนที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินนี้ เป็นชุมชนที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หากมีการขยายตัวในอนาคต ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

6.4.4 เขตอุตสาหกรรม

มีเนื้อที่ 185 ไร่ หรือร้อยละ 2.71 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรม และลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร บ่อดิน และบ่อลูกรัง จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลไพรนกยูง (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2561) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.4.5 เขตแหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 110 ไร่ หรือร้อยละ 1.61 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึงต่างๆ อ่างเก็บน้ำและบ่อน้ำ แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ในด้านการเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

แหล่งน้ำในเขตนี้เป็นแหล่งน้ำที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันจะมีการพัฒนาแหล่งน้ำในระยะต่อไป โปรดดูรายละเอียดในบทที่ 7 หัวข้อ 7.5 และ 7.6

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุก หมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

ชนิดพืช	เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
	บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม												
1. ข้าว							ข้าวนาปี						
2. ข้าว-ข้าว		ข้าวนาปรัง					ข้าวนาปี						
3. ข้าว พืชผัก		พืชผัก					ข้าวนาปี						
4. กส่วย		กส่วย											
บริเวณพื้นที่ดอน													
1. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์						ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์							
2. มันสำปะหลัง		มันสำปะหลัง											
3. ไม้ยืนต้น		ยางพารา สัก ไม้ ยูคาลิป ตัส											
4. ไม้ผล		ลำไย ลิ้นจี่ มะม่วง มะขาม											

รูปที่ 6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

6.6 การจัดการความเสี่ยง

การแก้ไขปัญหาตามที่มีข้อเสนอจากชุมชนและเทศบาลตำบลบ้านด้าให้แก้ไขปัญหารวม 6 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝ่ายกั้นน้ำ ลำเหมือง ลำน้ำอิง เป็นต้น (2) สร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก (3) ขุดเจาะบ่อ นั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหแต่ละเรื่องและแต่ละพื้นที่ได้ จำเป็นต้องดำเนินการเป็นระบบทั้งตำบล จึงจะสามารถแก้ไขปัญหทั้ง 3 ประการได้

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลไพรกนุง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลไพรกนุงไปเสนอต่อสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไพรกนุงเพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินชัยนาท เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลไพรกนุง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาทจำนวน 4 โครงการ ดังนี้

- 1) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 2) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 3) การบริหารจัดการน้ำ
- 4) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 1.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - 1.1.2) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
 - 1.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - 1.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - 1.1.5) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- 1.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 1.2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 1.2.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- 1.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 1.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

1.3.2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน

2.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์

2.1.2) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด

2.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด

2.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

2.2) การบริหารจัดการน้ำ

2.2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

2.2.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

2.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

2.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

2.3.2) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว

3) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

3.1) การบริหารจัดการน้ำ

3.1.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

(ตารางที่ 7-1)

7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดชัยนาท/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดชัยนาท)

1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

1.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)

1.4) ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

(ตารางที่ 7-1)

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดชัยนาท/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดชัยนาท)

2.2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

2.3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

3) **เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ** มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดชัยนาท)

7.4.2 **พื้นที่แหล่งน้ำ** มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานชัยนาท) (ตารางที่ 7-2)

7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลไพรกนุง เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2564 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ดังนี้

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการขอรับการสนับสนุนแผนงานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ของเทศบาลตำบลวังตะเคียน กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลวังตะเคียนในภาพรวมจะสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน และ (2) ปัญหาการขาดแคลน

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของดินนั้นจะรวมถึง ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานโครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นเวลานานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป

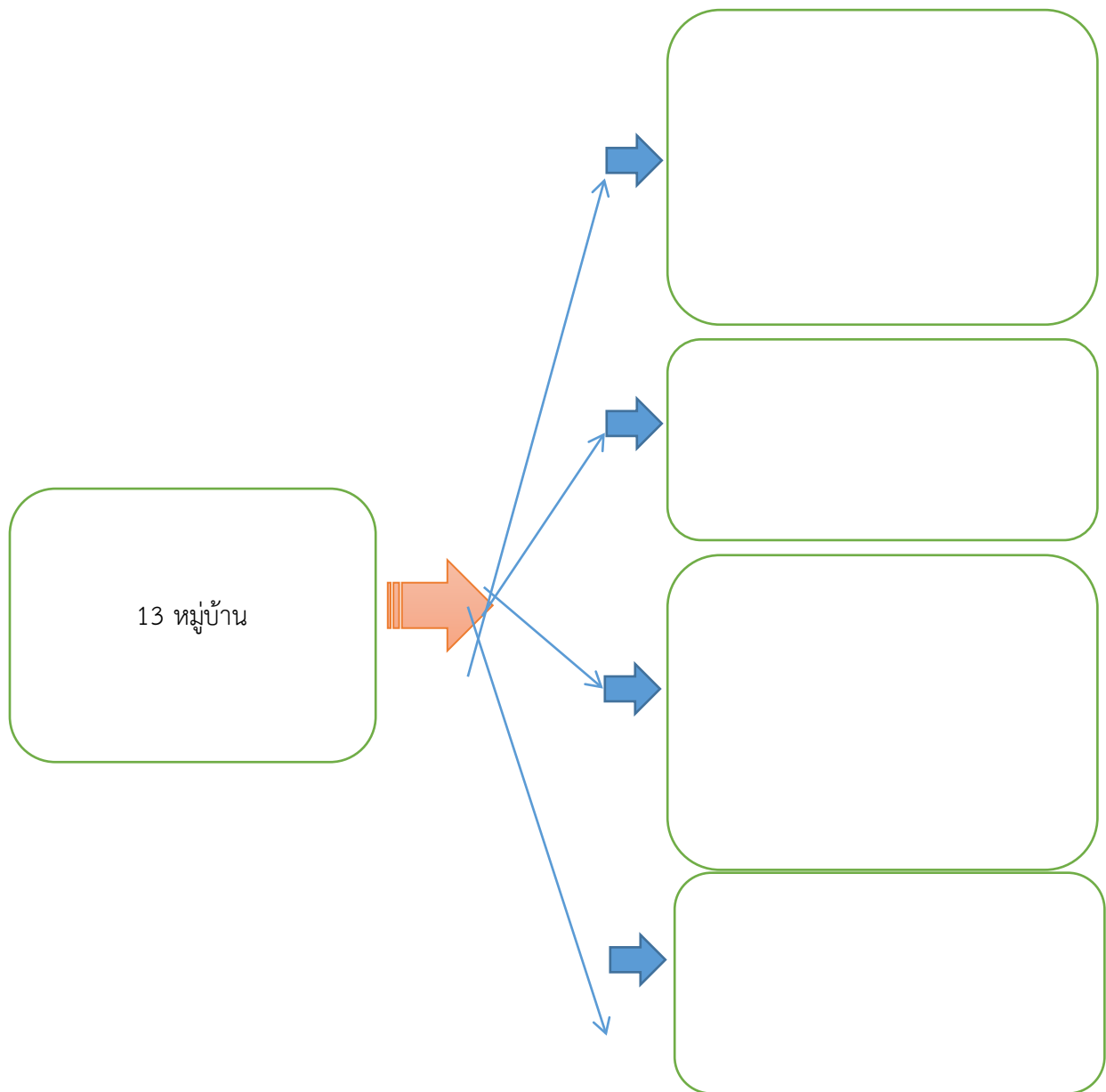
ในกรณีของการขาดแคลนนํ้า นั้น นอกจากมีผลจากการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจืดเงินดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมการใช้น้ำเพิ่มขึ้น การเกษตรก็เพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนนํ้าจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอของหมู่บ้านทั้ง 13 หมู่บ้าน ที่เร่งด่วนคือ “การจัดหาน้ำ” โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหारेื่องขาดแคลนนํ้าและนํ้าท่วม จะสรุปได้ว่ามี 5 ประการ คือ (1) **การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝ่ายกั้นน้ำ ลำเหมือง ลำน้ำอิง เป็นต้น** (2) **ขุดเจาะบ่อบาดาล** (3) **สร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก**

เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง 3 ประการนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้วสรุปได้ว่า **“ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งแล้วจะแก้ไขปัญหการขาดแคลนนํ้าหรือนํ้าท่วมทั้งตำบลไพรกนุงได้โดยสิ้นเชิง”**

การแก้ไขปัญหการขาดแคลนนํ้าหรือนํ้าท่วมจะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กันทั้งปัญหการใช้ที่ดินในพื้นที่สูงชันในพื้นที่ตอนบน กับปัญหการขาดแคลนนํ้าในพื้นที่ตอนล่าง โดยจัดทำโครงการ

“การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ” ทั้งพื้นที่ตำบลที่รวมข้อเสนอในการแก้ไขปัญหา 3 ประการไว้ จะต้องจัดทำการพัฒนาที่ดินและน้ำรวมทั้งสองพื้นที่ไปด้วยกันเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นการขุดลอกก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ก่อสร้างฝายกั้นน้ำ การขุดบ่อบาดาล การสร้างคลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำ หรือผนังป้องกันน้ำท่วม ดังรายละเอียดในรูปที่ 7-1

รูปที่ 7-1 ระบบการแก้ไขปัญหา ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

7-6

7.6 ระยะเวลาดำเนินการ

7.6.1 ไตรมาสแรกของปีงบประมาณ 2565 (ต.ค.-ธ.ค.2564) กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ คือ

1) สำรวจเพื่อออกแบบระบบพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งตำบล โดยเน้น 2 กิจกรรม คือ

1.1) การปรับปรุงดิน

ทั้งนี้ได้มีการสำรวจออกแบบการพัฒนาระบบน้ำในพื้นที่ตำบลไพรนกยูง ไว้บ้างแล้ว เช่น ในเขตปฏิรูปที่ดิน หรือการขุดลอกลำน้ำ ดังนั้นการดำเนินการสำรวจและออกแบบอาจจะประสานขอข้อมูลจากสถาบันและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถดำเนินการได้เร็วขึ้น

7.6.2 การพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งระบบ

อีกทางเลือกหนึ่งในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน และการขาดแคลนน้ำรวมทั้งน้ำท่วม คือ การประกาศเขตพื้นที่ตำบลไพรนกยูง เป็นเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ ตามบทบัญญัติ มาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตทำนา 1,729 ไร่ 1.2 เขตพืชไร่ 1,346 ไร่ 1.3 เขตไม้ผล 267 ไร่ 1.4 เขตไม้ยืนต้น 1,733 ไร่ 1.5 เขตปศุสัตว์ 345 ไร่ 1.6 เขตพืชสวน 5 ไร่	1. การบริหารจัดการน้ำ 1.1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 2. การปรับปรุงบำรุงดิน 2.1 จัดหาปุ๋ยโดโลไมท์เพื่อส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด 2.2 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 2.3 ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน 2.4 การทำปุ๋ยหมัก 2.5 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ 2.6 รมรงค์ีไกลบตอซัง	466,900 51,000 5,000 140,000 17,000 24,500 20,000

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินและหน่วยงานที่สนับสนุนในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน	กิจกรรมของหน่วยงานที่สนับสนุน
เขตเกษตรกรรม	<ol style="list-style-type: none"> การปรับปรุงบำรุงดิน <ul style="list-style-type: none"> - การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ - ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน - การทำปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน - รณรงค์ไถกลบตอซัง - พัฒนากลุ่มเกษตรกรที่ใช้สารอินทรีย์ - ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด - เก็บตัวอย่างดินในพื้นที่เพิ่มนำมาตรวจวิเคราะห์ ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน <ul style="list-style-type: none"> - ผลิตหญ้าแฝกเพื่อปลูก การทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายครัวเรือนเกษตรกร 	<ol style="list-style-type: none"> จัดตลาดสินค้าเกษตร (กรมส่งเสริมสหกรณ์) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว(กรมการข้าว) จัดอบรมการถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช(อารักขาพืช) สอนการทำบัญชีครัวเรือน (ตรวจบัญชีสหกรณ์) อบรมให้ความรู้ การจัดการ GAP(กรมวิชาการเกษตร) อบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการผลิตสินค้าเกษตร (กรมวิชาการเกษตร) ส่งเสริม/สนับสนุนการเลี้ยงสัตว์น้ำ (สำนักงานประมงจังหวัดชัยนาท) อบรมให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดชัยนาท)

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงาน และงบประมาณโครงการ ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท แผน 4 ปี (ปี 2565-2568)
หน่วยงาน.....สถานีพัฒนาที่ดินชัยนาท.....

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ(บาท)				รวม
			2565	2566	2567	2568		2565	2566	2567	2568	

แผนการใช้ที่ดินตำบลไพรกนุง อำเภอนาคู จังหวัดชัยนาท

	1. การบริหารจัดการน้ำ											
	1.1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	23	23	23	23	92	466,900	466,900	466,900	466,900	1,867,600
	2. การปรับปรุงบำรุงดิน											
	2.1 จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน	ไร่	-	1,200	1,200	-	2,400	-	1,200,000	1,200,000	-	2,400,000
	2.2 โครงการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	ไร่	90	40	40	40	210	153,000	68,000	68,000	68,000	357,000
	2.3 จัดหาปุ๋ยโดโลไมท์เพื่อปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	ตัน	30	30	30	30	120	51,000	51,000	51,000	51,000	204,000
	2.4 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	1,000	1,000	1,000	1,000	4,000	5,000	5,000	5,000	5,000	20,000
	2.5 ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน	ไร่	1,000	1,000	1,000	1,000	4,000	15,000	15,000	15,000	15,000	60,000
	2.6 การทำปุ๋ยหมัก	ตัน	5	5	5	5	20	17,000	17,000	17,000	17,000	68,000
	2.7 รมรังศ์โลกลดตอซัง	แปลง	1	1	1	1	4	20,000	20,000	20,000	20,000	80,000
	2.8 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์	กลุ่ม	5	5	5	5	20	24,500	24,500	24,500	24,500	98,000
	2.9 พื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	กล้า	50,000	50,000	50,000	50,000	200,000	60,000	60,000	60,000	60,000	240,000
	4. ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน											
	4.1 ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน	แห่ง	1	1	1	1	4	2,550	2,550	2,550	2,550	10,200
	รวม							814,950	1,929,950	1,929,950	729,950	5,404,800

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ